

Sisällysluettelo

1. TUTKIMUSAIHEEN TAUSTA.....	6
2. TUTKIMUSONGELMAT	8
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	9
3.1. Elämänlaatu.....	9
3.2. Elämänpolut ja identiteetti.....	14
3.3. Elämänlaatu muissa tutkimuksissa	15
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
4.1. Elämänlaadun tutkimisen ja tulkinnan ongelmallisuus.....	18
4.2. Operationalisointi.....	20
4.3. Tutkijan suhde tutkimuskohteeseen.....	22
4.4. Aineiston keruu, määrittely ja edustavuus.....	22
4.5. Aineiston analyysi ja käytettävät menetelmät.....	23
4.6. Tutkimuksen luotettavuus	24
5. TUTKIMUSTULOKSET.....	28
5.1. Tiedonantajien taustatiedot.....	28
5.1.1. Vastanneiden miesten taustatiedot	29
5.1.2. Vastanneiden naisten taustatiedot	30
5.1.3. Pyhätunturille muutto	31
5.2. Mitä elämänalueita Pyhätunturille muualta muuttaneet pitävät tärkeinä omalle elämänlaadulleen?	33
5.2.1. Elämänalueiden arvostukset sukupuolen mukaan	36
5.2.2. Elämänalueiden arvostukset suhteessa luotuihin tyypittelyihin.....	39
5.3. Pyhätunturille muualta muuttaneiden käsityksiä vallitsevasta elämänlaadustaan	44
5.3.1. Millä elämänalueilla Pyhätunturille muualta muuttaneet tuntevat elämänlaatunsa parantuneen?	46
5.3.2. Millä elämän alueilla Pyhätunturille muualta muuttaneet tuntevat elämänlaatunsa heikentyneen?	52
5.4. Kuinka sitoutuneina nykyiseen elinalueeseensa Pyhätunturille muualta muuttaneet ovat?.....	56
6. POHDINTA.....	57
LÄHTEET	61
LIITTEET.....	64

LIITE 1. Kyselylomake	65
LIITE 2. Elämänlaadun parantuneiden ja huonontuneiden komponenttien teemoittelu ja vastausten jakautuminen sukupuolittain.....	69

Kuviot

KUVIO 1. Hyvinvointiteoria Erik Allardtia mukaillen	11
KUVIO 2. Elämänlaadun komponentit Olavi Riihistä mukaillen	13
KUVIO 3. Vastaajien (N=26) keskimääräiset elämänlaadun osasten arvostukset	35
KUVIO 4. Vastaajien (N=26) keskimääräiset elämänlaadun osasten toteumat	46

Taulukot

TAULUKKO 1. Tutkimukseen osallistuneiden sukupuoli- ja ikäjakaumat syntymävuosikymmenen mukaan	29
TAULUKKO 2. Vastausten jakautuminen eri elämänlaadun komponenteille kaikkien vastaajien kesken.....	34
TAULUKKO 3. Vastausten määrällinen <i>ja (arvollinen)</i> jakautuminen sukupuolen mukaan eri elämänlaadun komponenteille määriteltäessä kolmea tärkeintä sijoille yksi – kolme.....	37
TAULUKKO 4. Vastausten määrällinen jakautuminen sukupuolen mukaan parivertailussa neljällä annetulla komponentilla	38
TAULUKKO 5. Vastaajien tyypittely ryhmiin perhemuodon ja työtilanteen mukaan.....	39
TAULUKKO 6. Tyypitellyn perhemuodon mukaan – vastausten määrällinen <i>ja (arvollinen)</i> jakautuminen sukupuolen mukaan eri elämänlaadun komponenteille määriteltäessä kolmea tärkeintä sijoille yksi – kolme	40
TAULUKKO 7. Elämänlaadun komponenttien kolmen tärkeimmäksi määritellyn kärki tyypitellyn perheellisyyden ja koko vastaajajoukon mukaan sijoilla yksi – kolme	41

**TAULUKKO 8. Vastausten arvolliseksi muunnettu* jakautuminen
sukupuolen ja työtilanteen mukaisen tyypittelyn mukaisesti kolmelle
eri elämänlaadun komponentille suhteutettuna vastaajien määrään.42**

**TAULUKKO 9. Elämänlaatu Pyhätunturilla jakautuen eri
elämänlaadun komponenteille sukupuolen mukaan.....45**

1. TUTKIMUSAIHEEN TAUSTA

Pro gradu-tutkielmassani kartoitan elämänlaadun kokemusta Pyhätunturin matkailukeskuksessa niiden ihmisten käsitysten mukaan, jotka ovat jossain vaiheessa sinne työn perässä muuttaneet ja ainakin toistaiseksi alueelle jääneet. Tarkoitus on löytää alueella elämänlaatua tukevia tekijöitä, lähestyksen aihepiiriä niiden ihmisten käsitysten kautta, jotka ovat jo pidemmän aikaa alueella ympärivuotisesti asuneet. Olisi toivottavaa saada myös viitteitä siitä, millä osa-alueilla Pyhätunturilla olisi kehitettävää elämänlaadullisesti tarkasteltuna.

Suomen Lapissa matkailun parissa työskentelevien ihmisten määrää on mahdotonta sanoa tarkasti (Pirttijärvi & Hakkarainen 2008, 18), mutta Tiina Pirttijärvi on päätenyt Suomen Akatemian Turismi työnä-hankeeseen kuuluneessa selvityksessään Matkailutyötä koskevan tilastoinnin kartoitus ja kehittäminen (2008, 19) arvioon, jonka mukaan vakituksessa työsuhteessa olisi 38% työvoimasta ja loput 62% muodostuisi sesonkiin palkattavasta työvoimasta. Nämä luvut hän perustaa osittain viranomaistietokantoihin ja toisaalta tulkinnallisiin arvioihin. Pyhätunturin matkailukeskuksen osalta ei ollut vastaavia arvioita saatavilla.

Pyhätunturin matkailukeskus sijoittuu Kemijärven ja Pelkosenniemen kuntarajalle Pyhä-Luosto matkailualueelle, joka on Suomen eteläisin, 35km pitkä suurunturijono. Matkailu Pyhätunturille alkoi 1920-luvulla ja on alueen pääsääntöisenä elinkeinona. Alueella on kehitetty ympäristöä säästävää matkailua yli 25 vuoden ajan. Pyhä-Luoston kansallispuisto kuuluu olennaisena osana alueen ympärivuotisiin matkailuvaltteihin tukien hiihtokeskuksen toimintaa. (Lakelapland.fi.)

Pyhätunturin hiihtokeskus Pyhätunturi Oy antoi marraskuussa 2010 lehdistötiedotteen, jonka mukaan joulukuun 2010 aikana piti valmistua alueen historian mittavimmat rinneinvestoinnit. Näillä nyttemmin

toteutuneilla uudistuksilla, Pyhän hiihtotarjonta on tarkoitus nostaa kansainväliselle tasolle pyrkien sitä kautta kaksinkertaistamaan rinteiden asiakasmäärät vuoteen 2015 mennessä. (Pyhätunturi Oy:n lehdistötiedote 5.11.2010). Näiden tavoitteiden valossa alueen kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys ovat optimistisesti tarkasteltuna murroksessa ja tulevaisuudessa myös henkilöstöä tullaan rekrytoimaan entistä enemmän. Pysin rekrytoinnin kannalta merkittäviin päätelmiin alueen vahvuuksista ja kilpailukyvystä. Kartoitan myös mahdollisia kehitystarpeita, joilla alueen vetovoimaisuutta voitaisiin parantaa työntekijöitä alueelle sitoutettaessa.

Aloitin tutkimukseni kandidaatin tutkielmana ja tutkimuskysely Pyhätunturilla on toteutettu tuolloin, keväällä 2011. Ilokseni huomasin, että aineistolla oli vielä annettavaa ja päätin jatkaa sen parissa. Lähestymistapa on hioutunut ja käsittely laajentunut. Aineisto on purettu lähes kokonaan uudelleen ja analyysi tehty useammasta lähestymistavasta käsin. Jo esitutkimukseni yhteydessä selvisi, että Pyhätunturille muualta muuttaneet pitävät omaa elämänlaatuaan suhteellisen hyvänä ja ovat tyytyväisiä ratkaisuunsa jäädä alueelle. Koin hieman yllättäväksi huomion eroista sukupuolten välillä ja halusin jatkaa kiinnittäen nyt enemmän huomiota tähän seikkaan.

Kiinnostustani alueelliseen tutkimukseen juuri Pyhätunturilla selittää omakohtainen, yli kymmenen vuoden kokemukseni kyseisellä alueella elämisestä, asumisesta ja työskentelystä. Tästä ja sen vaikutuksesta tutkimukseni kannalta puhun enemmän luvussa neljä, otsakkeen Tutkijan suhde tutkimuskohteeseen alla.

2. TUTKIMUSONGELMAT

Pyrin selvittämään ihmisten käsityksiä omasta elämänlaadustaan heidän kokemusmaailmansa kautta asiaa lähestyen. Peräänkuulutan niitä tekijöitä, jotka ovat saaneet heidät jäämään Pyhätunturin alueelle. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, ovatko he tyytyväisiä oloonsa ja jos eivät, niin toivottavaa olisi tuottaa tietoa mahdollisista epäkohdista heidän elinpiirissään. Selvitän myös tutkimushenkilöideni sitoutuneisuutta nykyiseen elinalueeseensa. Tätä kautta saadaan myös viitteitä siitä, kuinka vakavasti otettavana tutkimuksen perusjoukkoa voidaan pitää alueen vahvuuksia ja heikkouksia arvioimaan. Lopulta tutkimusongelmani pyrkivät tuottamaan lähinnä asiaintilaa kuvaavaa tietoa.

- 1) Mitä elämänalueita Pyhätunturille muualta muuttaneet pitävät tärkeinä omalle elämänlaadulleen?
- 2) Millä elämänalueilla he tuntevat elämänlaatunsa parantuneen?
- 3) Millä elämänalueilla he tuntevat elämänlaatunsa heikentyneen?
- 4) Kuinka sitoutuneina he pitävät itseään nykyiseen elinalueeseensa?

Lähestyn tutkimusongelmiani myös tiettyjen, jo itsessään kiinnostavien taustatietojen valossa. Määrällisiin joukkoihin jaettuna vertailen vastaajajoukkoja toisiinsa erityisesti sukupuolen näkökulmasta ja pyrin tyypittelyihin myös tätä kautta.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1. Elämänlaatu

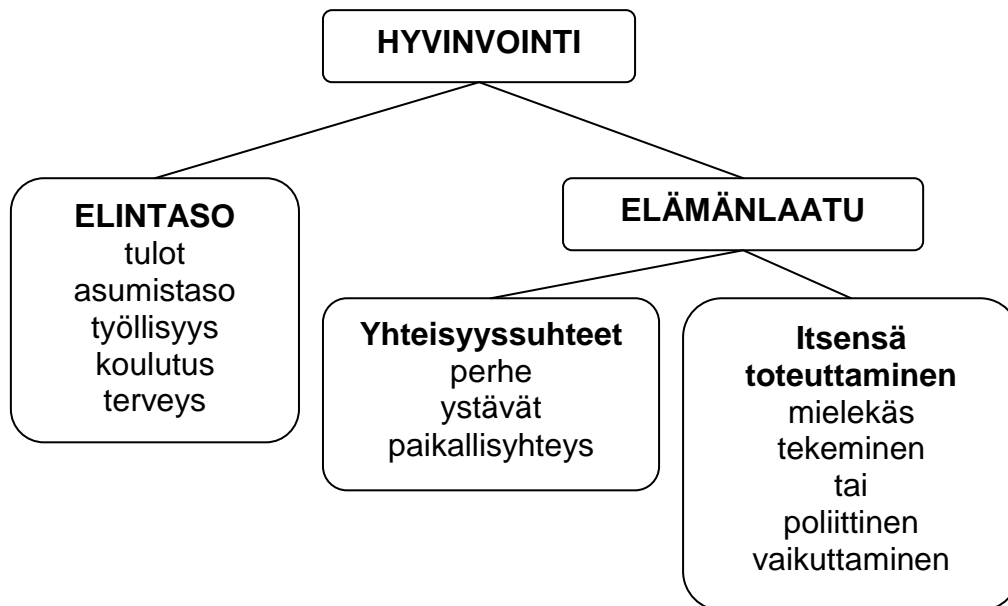
Lähestyn tutkimusongelmiani elämänlaadun käsitteen kautta. Elämänlaatu-termiä voidaan pitää jopa popularisoituneena ja tässä luvussa käsittelen sen moninaisia merkityksiä tarkemmin. Mielenkiintoiseksi termin käytön tekee juuri se, millaisia merkityksiä haastateltavat sille antavat. Käsitteelle elämänlaatu ei ole olemassa yhtä yksiselitteisesti ja yleisesti hyväksyttyä määritelmää, vaikka sitä on viimeaikaisissa tutkimuksissa sivuttu tiuhaan. Toisinaan se käsitetään jopa synonyymiksi hyvinvoinnille. Tieteellisessä määrittelyssä elämänlaatu kuitenkin erotetaan useimmiten omaksi osakseen hyvinvointitutkimusta ja -teorioita.

Yleinen suomalainen asiasanasto (YSA) tarjoaa asiasanalle elämänlaatu rinnakkaistermit elinolot, elintaso, hyvinvointi, itsensä toteuttaminen, köyhyys, rikkaus ja sosiaali-indikaattorit. Lapsesta aikuiseksi pitkittäistutkimuksessa kysyttiin ihmisiltä mitä he pitävät elämässään tärkeänä. Kaksi tärkeintä elämänaluetta olivat perhe ja työ, tässä järjestyksessä, niin naisilla kuin miehillä. Naiset arvottivat terveyden sijalle kolme, miehet puolestaan vapaa-ajan ja harrastukset. (Pulkkinen 1997, 104). Tuoreemman näkökulman tarjoaa vastikään julkaistu Suomalaisten hyvinvointi 2010, jonka mukaan työikäisille suomalaisille keskeisintä elämänlaadun kannalta ovat työ ja sen mukanaan tuoma toimeentulo (Vaarama, Moisio ja Karvonen 2010, 136).

The World Health Organization – WHO:n mukaan elämänlaatu tulisi käsittää yksilön subjektiivisena arviona vallitsevasta oloilastaan perustuen koettuihin suhteisiin omaan kulttuuriin, ympäristöön ja sosiaaliseen maailmaan nähden (WHO 2011). Tämä määritelmä istuu omaan tutkielmaani hyvin, sillä olenhan kiinnostunut nimenomaan yksilöiden

käsitysten kautta saavutettavasta tiedosta heidän elinpiiristään ja siinä vallitsevista elämänlaadun määritelmistä.

Lähden purkamaan elämänlaadun käsitettä sellaisena, kun se on nähty erityisesti 1970- ja 1980-luvuilla, jakautuen subjektiiviseen ja objektiiviseen määrittelyyn (Kainulainen 2003, 57.) Uranuurtajina on pidetty Aittolan ja Raiskilan (1998, 213) mukaan amerikkalaista Peter Bergeriä ja saksalaista Thomas Luckmannia, jotka julkaisivat vuonna 1966 yhä tarkastelua kestävän teoriansa todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta teoksessa *The Social Construction of Reality*. Heidän motiivinsa uudelle yhteiskunnalliselle teorialle kumpusi ajan rakennefunkcionalistiselle tarkastelutavalle ominaisesta, yksilön alisteisesta asemasta yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöihin nähden (Aittola & Raiskila 1998, 213, 215.) Erik Allardtin (1976, 2) teorian mukaan hyvinvointi voidaan katsoa yleiseksi olotilaksi, jossa ihmisen keskeiset tarpeet tulevat tyydytetyiksi. Hyvinvointi koostuu myös hänen teoriansa mukaan kahdesta erillisestä osa-alueesta (ks. kuvio 1), elintasosta (objektiivinen) ja elämänlaadusta (subjektiivinen) (*quality of life, QoL*). Allardt koki jaottelun tarpeelliseksi sen mukaan, mitkä osa-alueet olisivat hänen mukaansa ulkoapäin mitattavissa ja mitkä puolestaan ainoastaan yksilön oman kokemusmaailman välittäminä todellisuutta.

KUVIO 1. Hyvinvointiteoria Erik Allardtilla mukailleen (1976, 32-33)

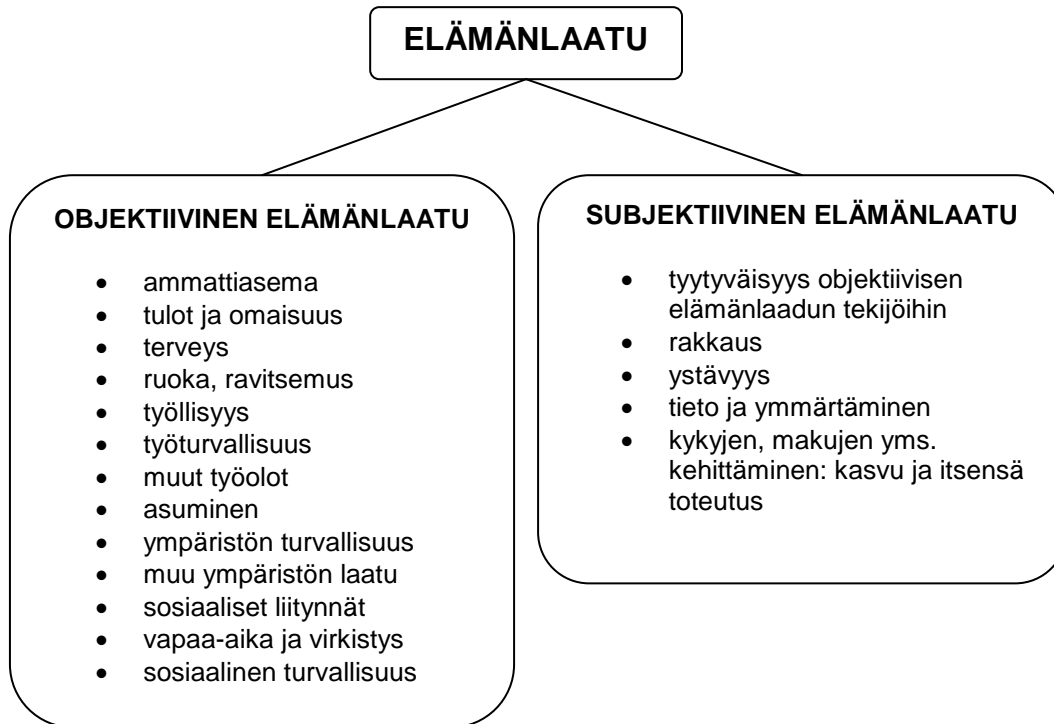
Elämänlaatu itsessään liittyy Allardtilla (1976, 37-38) mukaan inhimillisten suhteiden laatuun ja elintaso puolestaan sellaisiin inhimillisiin tarpeisiin, jotka tulevat tyydyttyiksi aineellisten tai persoonattomien resurssien avulla. Elämänlaatua määriteltäessä tulisi hänen nähdäkseen olla kiinnostunut ihmisten keskinäisistä, yksilön ja yhteiskunnan sekä yksilön ja luonnon välisistä suhteista syntyvien kokemusten tyydyttävyydestä.

Allardtilla (1976, 32-33) mukaan työllisyys ei sinänsä kuulu elämänlaadun piiriin, mutta kuten Vaarama ja kumppanit (2010, 136) sekä Lea Pulkkinen tutkimusryhmineen (1997, 104) ovat osoittaneet, ihmiset arvottavat sen elämässään korkealle. Ja toisaalta on myös hyvä pitää mielessä, että Allardt on kehittänyt teoriaansa monta vuosikymmentä sitten ja työn suhde muuhun elämismaailmaamme on muuttunut kohti nykyaikaa tullessa. Tämän tutkielman kannalta työn merkitys korostuu kuitenkin lopulta, myös Allardtilla teoriaa tarkastellen, sillä Pyhänturilla asuvat työssäkäyvät ihmiset ovat lähes säännönmukaisesti asiakaspalvelutyössä ja näin ollen väistämättä kontaktissa muihin. Soile Veijola ja hänen Suomen Akatemian alainen tutkimusryhmänsä kuvailevat Lapin matkailukeskuksissa

työskentelevien ihmisten palvelumaisemaa moniaineiseksi, johon liittyvät monimuotoiset ja –tahoiset sosiaaliset suhteet vahvasti, niin työ- kuin vapaa-ajallakin. (Veijola et al. 2008. 38-39.) Voidaan siis yleistäen olettaa, että myös tutkimukseni ihmiset toteuttavat yhteisyysuhteita laajalti myös työnsä kautta.

Esko Ovaska (2003, 114) yksinkertaistaa elämänlaadun tutkimuksen hyvinvointitutkimuksen osa-alueeksi elintaso- ja elintapatutkimusten rinnalle. Jari Kainulainen (2003, 70) puolestaan mukailee käsitystä elämänlaadun teorioista, joissa elämänlaatu nähdään omana kokonaisuutenaan. Hän ei kuitenkaan hyväksy elämänlaatua pelkästään sosiaalisena kysymyksenä kuten useat teoriat sen määrittelevät. Omassa väitöskirjassaan hän toteaa elämänlaadun sisällön laajentuneen ympäristön ja yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien myötä.

Siinä missä monet teoreetikot ovat painineet subjektiivisen ja objektiivisen havainnoinnin tarkoituksenmukaisuuden ja niiden erotteluiden välillä, Olavi Riihinen mallintaa näiden välisen suhteen toisin (kuvio 2). Tutkimukseni kannalta hänen teoriassaan on merkityksellistä subjektiiviseen elämänlaatuun luettu tyytyväisyys objektiivisen elämänlaatuun, rakkauden, ystävyys, tiedon ja ymmärtämisen sekä kasvun ja kehityksen rinnalle.

KUVIO 2. Elämänlaadun komponentit Olavi Riihistä mukailten (2002, 183)

Myös Riihisen mallissa jako objektiiviseen ja subjektiiviseen elämänlaatuun on eroteltavissa mitattavuutensa suhteen. Objektiivisen elämänlaadun alle hän on koonnut komponentit, joita voi pitää jollain tapaa ulkopuolelta mitattavina. Tällöin subjektiivisen elämänlaadun alle jäävät sellaiset tekijät, joiden toteutumista voimme kukin arvioida vain omalta kohdaltamme. Malli jää mielestäni vähän mekaaniseksi, vaikka Riihinen huomioi subjektiivisen elämänlaadun yhteydessä tyytyväisyyden objektiiviseen elämänlaatuun. Kuinka ihmisen vapaa-aikaa ja virkistystä tai sosiaalista turvallisuutta voitaisiin mitata tai edes arvioida ulkoapäin, jää minulle arvoitukseksi, mutta tydyn teoriassa siihen, että subjekti voi määrittellä oman käsityksensä vallitsevasta asiantilasta edes tyytyväisyytensä muodossa.

Lopulta näen nämä Allardtin ja Riihisen teoriat eräänlaisessa kehässä. Riihisen mallin objektiivinen elämänlaatu ikään kuin palaa Allardtin teorian

mukaiseen elintason ja sen määritelmiin. Palaamisella viitataan niiden ajalliseen eriaikaisuuteen, onhan toinen teorioista 1970-luvulta ja toinen 2000-luvulta. Molemmat teorat tukevat kuitenkin näkemystä, jonka mukaan elämänlaatua tulisi tarkastella osana kokonaisvaltaista hyvinvointia, eivätkä pidä hyvinvointia ja elämänlaatua käsitteinä keskenään samansisältöisinä, saatikka synonyymeinä toisilleen.

3.2. Elämänpolut ja identiteetti

Tutkimukseni kannalta on osoittautunut olennaiseksi tarkastella perusjoukkoa, paitsi heidän omien käsitystensä valossa, myös elämäntilanteidensa eroavuuksien suhteen. Varsinaisiin ikäkohortteihin tai psykologian määritelmiin ikäkausien tehtävistä ja kriiseistä en mene, vaikka vastaajien ikäjakauma on työkäisten suomalaisten verrokkien laidasta laitaan. Pyrin huomioimaan vastaajien elämäntilanteellisuuden ja sen muutokset kunkin vastaajan kohdalla niissä määriin, kun he ovat kukin tilanteitaan vastauksissa valottaneet.

Elämme Anthony Giddensin (1995, 107) mukaan jälkitraditionaalissa yhteiskunnassa, jossa auktoriteetit eivät sanele kuinka elämää tulisi elää, vaan kukin valitsee itse oman tapansa olla ja toimia. Muun muassa ruotsalaisia nuoria ja työssäkäyviä vanhempia on puolestaan tutkinut Clarissa Kugelberg (2000, 39), jonka päätelmien mukaan muutokset arvomaailmassa voivat seurata enemmän elämäntilanteen muutoksia perinteisten ikävaiheiden sijaan. Erityisesti naisilla on häneen mukaansa taipumus joustaa käsityksissään olosuhteiden muutosten myötä (Kugelberg 1999, 256, 258). Nojaan näihin näkemyksiin luodessani tyypittelyjä perusjoukolleni vertailuja varten.

Lähestyn elämänkulkua käsitteen trajektori kautta, eräänlaisena polkuna tai ratana. Trajektorisen elämänkulun perusidea kiteytyy ajatukseen elämästä täynnä valintoja ohjaamassa subjektia. (Marin 2001, 37-38; Antikainen 1998, 101). Trajektorinen tulkinta mahdollistaa niiden valintojen

esille nostamisen, jotka vastaajat toivat itse esille. Tässä tutkimuksessa ajallisuus toteutuu itsestään ilman tarvetta sen suuremmalle roolille. Onhan kyse tutkimuksesta, joka on jo toteutuksensa ja asetelmansa puolesta sidottu aikaan ja paikkaan. Vaikka pyrin tukeutumaan yksilöllistymiskehityksen näkemyksiin ja subjektiivisiin määritelmiin, päädyn tarkastelemaan ja lopulta tyypittelemään perusjoukkoni valintakohteiden esiintyvyyden mukaan. Huolimatta yksilökehityksestä, ihmistä ja ihmisryhmiä tarkasteltaessa, opintojen päättäminen, avioliitto ja vanhemmuus ovat edelleen useimpien elämässä tärkeitä virstanpylväitä (Raitanen 2001, 217).

3.3. Elämänlaatu muissa tutkimuksissa

Education Resources Information Center – ERIC tuotti 1824 osumaa haettuani julkaistuja tutkimuksia asiasanalla elämänlaatu (*quality of life*). Ensimmäinen tutkimus löytyi vuodelta 1973 ja toteutettujen määrä lisääntyi kohti nykypäivää tultaessa. Viimeisen vuoden ajalta tutkimuksia oli 117 kappaletta ja kuluneiden kuuden kuukauden ajalta 80 (20.2.2011). Suomessa toteutetusta tutkimuksesta saatiin viitteitä Yliopistokirjastojen yhteistietokanta – Lindan avulla. Asiasanana käytin elämänlaatua ja rajasin haun opinnäytetöihin. Osumia haku tuotti 225 kappaletta. Ensimmäinen Lindasta löytynyt tutkimus oli vuodelta 1976 ja seuraavat 9 osumaa 1980-luvulta. 2000-luvulta löytyi 130 tutkimusta ja tuotteliain vuosi näyttäisi olleen 2008, jolta on kirjattu 22 opinnäytettä.

Elämänlaatuun liittyvää tutkimusta on tehty monilla aloilla. Valmiita, yleisesti käytössä olevia, elämänlaadun mittareita ovat WHO:n (The World Health Organisation) Quality of Life WHOQOL-BREF sekä elämänlaatu-testit Suomessa kehitetty 15D ja RAND 36 (WHO 2004; Kapanen & Östermark 2009, 14; Kela 2009). Opinnäytetöissä näitä ei kuitenkaan ole suosittu, uskoakseni testien luvanvaraisuudesta tai maksullisuudesta johtuen. Toisaalta valmiit testit myös rajoittaisivat

tutkimusongelman asettamista, sillä ainakin 15D ja RAND-36 ovat käytössä lähinnä terveystieteiden alalla.

Oman tutkimukseni kannalta mielenkiintoinen on Robert Cummins (1997, 104, 107-108) kokoama yhteenveto, jossa kootaan 27 tutkijan määritelmät elämänlaadusta. Hänen päätelmiensä mukaan ulottuvuudet, jotka tulisi sisällyttää elämänlaadun käsitteen alle, ovat emotionaalinen hyvinvointi, terveys, sosiaalinen ulottuvuus ja perhe, materiaallinen hyvinvointi sekä työ tai tuottava hyvinvointi. Tämä Cumminsin päätelmä tukee osaltaan Riihisen teorian mukailua Allardtin teorian rinnalla.

Tutkimustani vastaavia tapaustutkimuksia on tehty lähinnä lääketieteen ja sosiaalitieteiden parissa. Jari Kainulaisen sosiaalitieteiden väitöskirjassa vuodelta 2003 tukeuduttiin käsitykseen, jonka mukaan työn, toimeentulon ja elämänlaadun sosiaalisen merkityksen välillä on yhteys, vaikka työ ja toimeentulo näyttäytyivätkin elämänlaadun ehtoina ja sosiaaliset merkitykset sen laatuna. Hänen tutkimuksessaan tarkasteltiin aikuisväestöä Sotkamossa vuoden 2000 aikana ja kiinnostus painottui elämänlaatuun sekä identiteettiin sukupolvittain. Ihmisten viihtyvyyden todettiin olevan suhteessa kunnan elinvoimaisuuteen ja yksittäisistä elämänlaadun komponenteista esiin nousivat puhdas luonto ja ympäristö. (Kainulainen 2003, 5). Tutkimuksen perusjoukko oli omaani verrattuna huomattavan laaja ja kyselyn toteutuksessa oli päädytty postilaatikkokyselyyn. Kyselylomake oli puolistrukturoitu kuten omanikin, mutta huomattavasti paljon pidempi, vaikken sitä kokonaisuudessaan käsiini saanut. Huomattavimmat erot omaan tutkimukseeni olivat ajallisuuden merkityksellisyydessä ja yhteiskunnallisten olosuhteiden huomioinnissa.

Mielenkiintoinen löytö oli myös Jarno Valkosen ja Soile Veijolan toimittama Turismi työnä –tutkimusprojektin osana julkaistu teos *Töissä tunturissa* (2008). Vaikka teos ei käytännössä tarjoa elämänlaadullisia määritelmiä, tarjoaa se yleisellä tasolla ikkunan eri tunturikeskuksissa työskentelevien, tai niissä joskus työskennelleiden, ihmisten käsityksiin omasta olostaan ja

asemoitumisestaan leimallisessa työ- ja elinpiirissä. Teoksessa käsitellään projektin joulukuussa 2006 käynnistämän kirjoituskilpailun antia. Kirjoituskilpailun tavoitteena oli kerätä matkailualan työntekijöiden kertomuksia matkailun merkityksestä työnä, ammattina ja työpaikkana, sekä lähestyä työn luonnetta vaatimuksineen, haasteineen, iloineen ja suruineen. Työelämä on siis ollut tämän Suomen Akatemian alaisen tutkimusprojektin keskeisin kiinnostuksen kohde, mutta kuvaavaa on myös sen maalailema huomio, jonka mukaan sesonkityö tunturikeskuksissa seurailee perinteistä maaseutumaista vuoden kiertoa, jossa työ ja vapaa-aika lomittuvat jossain määrin väistämättä yhteen. (Veijola et al. 2008. 47-50, 59-63.)

Tunsin itseni pakotetuksi käymään läpi useita elämänlaatuteorioita ja koostamaan niistä raamit tutkimukselleni. Pohjana pidän Erik Allardtin hyvinvointiteoriaa, mutta koin sen vaativan hieman päivitystä. Allardtin teorian rinnalle valitsin Olavi Riihisen hyvinvointiteorian elämänlaatuun vaikuttamisesta tarpeiden, halujen ja kykyjen näkökulmasta. Lisäksi tukeuduin Pulkkinen tutkimusryhmän Lapsesta aikuiseksi pitkittäistutkimuksen tuloksiin oman kyselylomakkeeni laadinnan yhteydessä ja erityisesti valmiita vastausvaihtoehto komponentteja valitessani.

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1. Elämänlaadun tutkimisen ja tulkinnan ongelmallisuus

Tutkimukseni edustaa yhtäältä kvantitatiivista survey-tutkimusta ja toisaalta kvalitatiivista tutkimusta. Tällaista erilaisten metodien sekoittamista tutkimuksessa kutsutaan mixed methods –menetelmäksi (Creswell 2003, 13-16; Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan survey-tutkimuksesta silloin, kun esitetään strukturoituja kysymyksiä tutkimusjoukolle. Tutkimusluonne muuttuu kvalitatiiviseksi, kun kysymykset esitetään avokysymyksin yksittäiselle tutkittavalle tai tutkittavalle ryhmälle. (Metsämuuronen 2006, 88-89.) Mixed methods on Luoman, Karjalaisen ja Reinikaisen (2006, 459) mukaan metodologisesti vielä kiistelty aihe, mutta voi olla hyödyksi tutkimukselle ainakin kolmesta näkökulmasta käsin. Heidän nähdäkseen sen avulla voidaan saada vastauksia kysymyksiin, joihin yksittäiset menetelmät eivät välttämättä riitä. Toisaalta mixed methods – lähestymistapaa käyttäen voidaan myös päätyä vahvempiin, moninaisempiin ja paremmin perusteltuihin johtopäätelmiin sekä saada aineistosta irti enemmän ja selkeämpiä tulkintoja. (ks. Tashakkori & Teddlie 2003, 14-15.)

Tutkimuksessaan mixed methods – lähestymistapaa käyttävä tutkija perustaa tietoväitteet pragmatistiseen tieteen filosofiaan ja itse tutkimuksensa oletukselle, jonka mukaan erityyppisiä aineistoja keräämällä päästään parhaaseen mahdolliseen ymmärrykseen tutkittavasta ongelmasta (Creswell 2003, 17, 21). Creswellin (2003, 15-16; myös Uusiautti 2008, 49) mukaan mixed methods voidaan yksinkertaistaen jakaa kolmeen strategiaan, peräkkäistutkimukseen (*sequential procedure*), rinnakkais- tai samanaikaistutkimukseen (*concurrent procedure*) ja transformatiiviseen vaihtomenettely tutkimukseen (*transformative procedure*). Omassani on kyse rinnakkais- tai samanaikaistutkimuksesta, kumpaa nimeä nyt haluaa käyttää, eli

yhdellä kertaa kerätty aineisto on kahden tyyppistä ja niiden analysoinnin kautta saavutettu tieto yhdistyy kokonaistulosten tulkinnessa. Mixed methods – käsitteen ohella tutkimusmetodologiassa puhutaan esimerkiksi triangulaatiosta ja monimetodisuudesta (*multimethod design*), mutta näitä ei tulisi sotkea käsitteinä toisiinsa (Uusiautti 2008, 46-47).

Kvalitatiiviselta tutkimusluonteeltaan tutkimukseni on fenomenografinen. Fenomenografia (*phenomenographia*) tarkoittaa jo sanana ilmiön kuvaamista tai siitä kirjoittamista. Se soveltuu tutkimukseen, jossa pyritään selvittämään ihmisten käsityksiä jostain tietystä asiasta. Fenomenografisen katsannon mukaan on olemassa yksi maailma, josta ihmiset muodostavat kukin oman käsityksensä. (Metsämuuronen 2006, 108).

Itse olen tutkijana ollut myös jossain määrin osallistuva havainnoija. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on aktiivisesti mukana toiminnassa tutkimuksensa tiedonantajien rinnalla (Tuomi & Sarajärvi 2009, 82). Tässä tapauksessa tällä metodilla voidaan nähdä merkitystä lähinnä niissä kanssakäymisen muodoissa, joissa tutkimukseni perusjoukkoon kuuluneet vastaajat ovat halunneet keskustella kanssani tutkimukseni aiheesta ennen kyselyyn vastaamista, tai asioista kyselylomakkeeseen liittyen, yleensä sen jo täytettyään. Useita keskusteluita on käyty myös työni etenemisen aikana ja monet tutkimuskyselyyni osallistuneet ovat osoittaneet mielenkiintoa tutkimustani ja sen etenemistä kohtaan.

Elämänlaadun tutkimukseen liittyy ongelmia jo käsitteen määrittelyn kautta, kuten aikaisemmin toin esille. Elämänlaatu näyttäytyy paitsi itsenäisenä käsitteenään, myös hyvinvointiteorioiden alakäsitteenä (Kainulainen 1998, 212). Luonnollisesti tästä seuraa tulkinallinen haaste, kuten myös käsitteen popularisoituneesta luonteesta. Nykyisin tutkitaan usein elämään tyytyväisyyttä elämänlaadun sijasta (Kainulainen 1998, 26). Näin on tarkalleen ottaen myös tässä tapauksessa, koska lomakekyselyssä mitattavana ovat nimenomaan käsitykset. Varsinaisessa kyselylomakkeessa (ks. liite 1) olen käyttänyt sanamuotoa kokemus

käsityksen sijasta, jotta vastaajien olisi helpompi ymmärtää kysymykset. Kokemusten tutkimus kuuluu sinänsä fenomenologisen tutkimusperinteen piiriin, eikä sitä tule sekoittaa fenomenografiseen tiedonhankinnan strategiaan (Metsämuuronen 2006, 108).

4.2. Operationalisointi

Muotoilin lomakekyselyn kysymykset suoraan tutkimusongelmieni kautta käyttäen Allardtin ja Riihisen hyvinvointiteorioita (ks. kappale 3; kuvio 1 & kuvio 2), sekä Pulkkinen tutkimusryhmineen saavuttamia tuloksia apuna tarjotessani valmiita vastausvaihtoehtoja. Päädyin puolistrukturoituun lomakekyselyyn saavuttaakseni niin laadullisen kuin määrällisenkin ulottuvuuden vahvuudet ja minimoidakseni molempien tutkimusluonteiden heikkoudet. Liitin kyselylomakkeelleni parivertailun mittariston luotettavuuden testaamiseksi.

Kyselylomakkeeni (liite 1) muotoutui kaiken kaikkiaan nelisivuiseksi. Ensimmäisellä ja toisella sivulla kartoitan vastaajien taustatietoja suhteellisen kattavasti, pyrkien huomioimaan heidän elämismaailmoissaan vallinneet olosuhteet ja niiden mahdolliset erot verrattuna Pyhätunturille tullessa vallinneisiin. Vastausvaihtoehdot ovat pääsääntöisesti valmiiksi tarjolla, rasti ruutuun–menetelmällä, mutta halusin tietoisesti jättää vastaajille tilaa myös arkisempien elämäntilanteiden uudelleen määrittelyille omin sanoin. Esimerkiksi asumisjärjestelyt saattavat olla alueella toisinaan melko poikkeuksellisia, joku saattaa asua osan aikaa hotellissa tai pariskunta jakaa talouden toisen pariskunnan kanssa. Olosuhteista Pyhätunturille tullessa ja tulon motiiveista tiedustelin avokysymyksin, sillä toivoin niiden tuottavan autenttisempaa tietoa vastaajien käsityksistä, kuin valmiiksi annetut vaihtoehdot olisivat tuottaneet. Toivoin näin saavuttavani kullekin vastaajalle nimenomaan tuolloin merkitykselliset seikat.

Varsinaiset tutkimuskysymykset sijoitin kyselylomakkeen kolmannelle ja neljännelle sivulle. Kolmannella sivulla tiedustelin kuinka tärkeänä vastaaja pitää eri elämänlaadullisia komponentteja ja kuinka hyvin kyseiset komponentit toteutuvat hänen elämässään. Tarjotut komponentit on jaettavissa niin sanotuiksi pääkomponenteiksi. Viimeiselle sivulle jätin avokysymykset koskien elämänlaadussa tapahtuneita muutoksia Pyhätunturille tulon jälkeen.

Kyselylomakkeella tiedusteltiin vastaajilta kolmessa kohtaa, mitä elämänlaadun alueita he pitävät itselleen tärkeinä. Ensimmäisessä näistä esitettiin komponentit työllisyys (a), vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet (b), ihmissuhteet (c), toimeentulo (d), terveys (e), asumisolot (f), ammatillinen asema (g), turvallisuuden tunne (h), yhteisöllisyyden kokemus (i), poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen (j), perhe-elämä (k), rakkaus (l) sekä itsensä kehittäminen (m). Lisäksi vastaajille tarjottiin mahdollisuus täydentää (n) listaa niin halutessaan. Tässä yhteydessä näiden komponenttien tärkeyttä pyydettiin arvioimaan neliportaisesti ”erittäin tärkeä”, ”tärkeä”, ”merkityksetön” tai ”täysin merkityksetön”. Seuraavassa kohdassa pyydettiin luettelemaan näistä komponenteista (a-n) kolme tärkeintä ja määrittelemään ne sijoille yksi-kolme eli tärkeysjärjestykseen. Kolmannessa kohdassa esitettiin parivertailuna neljä suomalaisten merkityksellisimmäksi määrittelemää elämäneluetta parivertailuna (ks. Pulkkinen 1997, 104). Parivertailulla pyrittiin testaamaan edellisten kysymysten vastausten luotettavuutta ja toisaalta saatiin myös suoraan vertailukohde suomalaisiin yleisesti.

Käsitystä elämänlaadun eri osa-alueiden toteutumisesta kunkin vastaajan kohdalla tiedusteltiin samojen komponenttien (a-n) avulla, kuin edellä. Tässä kohdassa toteumaa tuli arvioida viisiportaisesti ”erittäin hyvä”, ”hyvä”, ”neutraali”, ”huono” tai ”todella huono”. Neljännellä, eli viimeisellä lomakekyselyn sivulla olivat avokysymykset siitä, kuinka vastaajat ilmaisevat elämänlaatunsa parantuneen ja huonontuneen Pyhätunturille tultuaan. Lopussa vastaajia pyydettiin rastiittamaan vaihtoehto, joka kuvaisi parhaiten hänen sitoutuneisuuttaan Pyhätunturille. Vaihtoehdot olivat:

”vahvasti sitoutunut”, ”jokseenkin sitoutunut”, ”jokseenkin sitoutumaton” ja ”muuttamassa toisaalle”.

4.3. Tutkijan suhde tutkimuskohteeseen

Itse päädyin töihin Pyhätunturille vuonna 1999 sattuman kautta. Ensimmäinen kosketukseni Pyhätunturiin jäi vain kolmen kuukauden mittaiseksi, mutta tulevina vuosina löysin itseni Pyhätunturilta aina vain uudelleen eripituisilta työkomennuksilta. Toukokuussa 2002 jäin hiihtosesongin päätyttyä töihin ensimmäiseksi kesäkseni. Vuonna 2005 olin yhä tuolla reissulla ja yritin muuttoa takaisin Ouluun, mistä olen lähtöisin. Pohjoinen veti kuitenkin edelleen ja elokuussa 2006 aloitin opintoni Lapin yliopistossa ollakseni vähän lähempänä Pyhätunturia. Joulukuussa 2007 vanha työkaverini soitti Pyhätunturilta ja pyysi minua töihin. Lupauduin kesken opintojeni viiden viikon mittaiselle työkeikalle ja samalla reissulla olin edelleen huhtikuussa 2011.

Nyttemmin olen lopettanut työni Pyhätunturilla ja palannut täysipäiväiseksi opiskelijaksi lokakuussa 2010. Asun edelleen osittain Pyhätunturilla ja miellän itseni ”pyhäläiseksi”. Ihmiset joita haastattelin kyselylomakkeen muodossa kokevat hyvin pitkälti samoin. Tuossa joukossa on suhteellisen tuoreita tulijoita ja vanhoja konkareita. Lopulta minun on tutkijana määriteltävä oma roolini suhteessa tutkimukseen ja toisaalta suhteestani tutkittaviin syntyy tässä tilanteessa myös tutkimusmenetelmä.

4.4. Aineiston keruu, määrittely ja edustavuus

Tutkimukseni ihmisjoukon löytyminen ei olisi ollut helppo tehtävä täysin ulkopuoliselle tutkijalle. Olen erityisasemassa tutkimukseeni nähden Pyhätunturilla viettämieni vuosien ansiosta ja löysin muualta tulleet ”pyhäläiset” jo tuntemistani tai heitä haastattelemalla. Kriteereinä ovat olleet vähintään viimeisen 1,5 vuoden ympärivuotinen eläminen ja oleskelu Pyhätunturin ydinalueella postinumeron 98530 piirissä, sekä alkuperäisenä, Pyhätunturille tulon syynä tai seurauksena, työllistyminen

johonkin matkailukeskuksen ydinalueen yritykseen. Näillä kriteereillä olen tavoittanut koko tutkimukseni perusjoukon. Näin ollen kyseessä on kokonaistutkimus (Metsämuuronen 2006, 45).

Jaoin kyselylomakkeet (28 kappaletta) ja keräsin täytetyt viikon 15 aikana, huhtikuussa 2011. Kaikkiin kyselyyn osallistujiin olin yhteydessä henkilökohtaisesti, joko lomakkeen täytettäväksi jättäessäni, täytetyn lomakkeen vastaanottaakseni tai puhelimitse osallistumista tiedustellen. Kyselylomakkeen palautumisprosenttia voidaan pitää hyvänä, lähes 93%. Täysin tyhjiä kyselylomakkeita ei palautunut yhtään, mutta muutamissa kaikkiin kysymyksiin ei ollut vastattu, tai vastaukset olivat liian epäselviä tulkittaviksi. Ajankohta tutkimuskyselylleni oli vähän harmillinen, sillä alueen suurin työllistäjä Pyhätunturi Oy oli jakanut omalle henkilöstölleen saman viikon alussa mittavan työtyytyväisyyskyselyn ja ihmiset pitivät jo sen täyttämistä työläänä. Tämä kuitenkin koski vain osaa kyselyyni valikoituneista ja toisaalta laatimani neljäsvuvinen kysely koettiin kohtuulliseksi massiivisen verrokin rinnalla. Valmiiksi tarjoamani elämänlaadun osaset ja niiden arvottaminen olivat tosin tuntuneet joidenkin kyselyyn vastanneiden mielestä vaikeilta. Etenkin parivertailua monet pitivät kiusallisena, mikä tuli esiin välittömänä sanallisena palautteena jo lomaketta täytettäessä tai sitä minulle palautettaessa.

4.5. Aineiston analyysi ja käytettävät menetelmät

Toteutin haastatteluni puoli strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Päädyin antamaan raamit elämänlaadun käsitteelle pyrkien kuitenkin jättämään tilaa myös ihmisten spontaaneille määritelmille. Pääpaino on komponentti analyysillä ja toisaalta niillä asioilla joita vastaajat ovat itse esille nostaneet. Kyseessä on kuitenkin ennen kaikkea laadullinen tutkimus, joten aineiston analyysissä olen pitäytynyt sisällön analyysissä. Analysointiani voidaan pitää aineistolähtöisenä siinä mielessä, että vaikka teoriat ohjasivat lomakekyselyn laadintaa, ei niillä enää vastauksia analysoitaessa ole niin merkittävää roolia. Tuomen ja Sarajärven (2009, 95) mukaan aineistolähtöisessä analyysissä analyysin toteuttamisella tai

lopputuloksilla ei tarvitse olla yhteyttä aikaisempiin havaintoihin, tietoihin tai teorioihin tutkittavasta ilmiöstä.

Käytännössä purin keräämäni aineiston pitkälti numeraaliseksi, mutta loin luomistani numeroista ikään kuin verkoston, jota seuraamalla saavutin päämääräni. Eskola ja Suoranta (2000, 164-165) puhuvat laadullisen tutkimuksen yhteydessä kvantifioimisesta. Heidän mukaansa määrällinen analyysi on sovellettavissa laadulliseen aineistoon, mutta sellaisenaan tuskin riittävää. Riskinä he pitävät sitä, että tulosten analysoinnissa päädytään tilanteeseen jossa mukaan on otettu molempien tutkimusotteiden heikkoudet. Tässä tapauksessa mukana on kuitenkin ollut myös määrällinen aineisto, jonka analysointi tukee laadullisen aineiston kvantifioimista rinnalleen. Tutkimukseni tulokset ovat jossain määrin verrattavissa suomalaisten elämänlaadun kokemuksiin yleensä ja tuo vertailu osoittautuu mielenkiintoiseksi, jos joku haluaa siihen enemmän ryhtyä. Itse tyydyn raapaisemaan pintaa ja pidättäydyn ilmeisimmissä huomioissa.

4.6. Tutkimuksen luotettavuus

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 92,9% koko tutkimuksen perusjoukosta. Tätä vastausprosenttia voidaan pitää erittäin hyvänä. Metsämuurosen (2006, 108) mukaan ihmisten käsitykset asioista ovat dynaaminen ilmiö eli muuttuvia, ajallisia ja paikallisia. Eduskuntavaalit olivat ajankohtainen yhteiskunnallinen vaikutin kyselyni aikaan, mikä on varmasti omalta osaltaan vaikuttanut ihmisten vastauksiin kohdissa, joissa on tiedusteltu yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksien merkitystä elämänlaadun kannalta. Vastaavasti vallinnutta vuodenaikaa, kiireistä sesonkia tai palveluiden parempaa saatavuutta, paitsi matkailijoiden myös alueen asukkaiden näkökulmasta, sesongin aikaan voidaan pitää merkityksellisinä. Vastaajien tekstien lainauksista löytyvät tyypillisten vastausten ainekset. Tekstejä on muutettu ja lyhennelty niiltä osin, joista vastaaja olisi tunnistettavissa, ellei suoraan lainaukseen ole erikseen kysytty lupaa.

Tutkimuksen luotettavuutta kuvataan yleensä termein reliabiliteetti ja validiteetti. Metsämuurosen (2006, 56) mukaan reliabiliteetilla määritellään tutkimuksen toistettavuutta ja validiteetilla kuvataan onnistumista suhteessa pyrkimykseen. Eskola ja Suoranta (2000, 210-211) yksinkertaistavat asian siten, että laadullisen tutkimuksen arvioinnissa on lopulta kyse itse tutkimusprosessin luotettavuudesta, kun taas kvantitatiivisessa tutkimuksessa kyse on lähinnä mittauksen luotettavuuden arvioinnista. Näitä luotettavuuskriteereitä olen pyrkinyt lisäämään kuvaamalla mahdollisimman tarkasti tutkimukseni eri vaiheita ja niissä etenemistä sekä dokumentoimalla aineiston mahdollisimman laajalti (ks. liite 2). Kvantitatiiviselta osalta olen pitäytynyt yksinkertaisissa yleistettävyyttä ilmentävissä prosenttijakaumissa, sillä kokonaisjoukkoni on määrälliseen tutkimukseen verrattain pieni. Paitsi tutkimuksen perusjoukon pienuuden myös erityisesti henkilöiden helpon tunnistettavuuden vuoksi jouduin pitäytymään tulosten tarkastelussa yleistettävissä määrittelyissä. Kyseessä on ollut pyrkimys kokonaistutkimukseen, jolloin aineiston riittävyttä ja analyysin kattavuutta tutkimuskohteeseen nähden ei sinänsä ole syytä kyseenalaistaa, vaikka yleensä tämä on yksi konkreettisimmista tutkimuksen luotettavuuden mittareista (Eskola & Suoranta 2000, 215).

Luotettavuus ja pyrkimys siihen, olivat läsnä jo kyselylomaketta laatiessani. Tuolloin syntyi ajatus käyttää tutkimuksessa hyödyksi mixed methods -menetelmää jo sen itsessään tarjoaman luotettavuus aspektin vuoksi. Kuten jo aikaisemmin toin esille, kyseisen metodin avulla voidaan saavuttaa vastauksia myös kysymyksiin, joihin yksittäiset menetelmät eivät välttämättä riittäisi vastaamaan. Mixed methods – lähestymistapaa käyttäen voidaan lisäksi päätyä jopa vahvempiin, moninaisempiin ja paremmin perusteltuihin johtopäätelmiin sekä saada aineistosta irti enemmän ja selkeämpiä tulkintoja. (Tashakkori & Teddlie 2003, 14-15.) Tämän lisäksi otin kyselylomakkeellani huomioon indikaattoreiden vaihdon tarjoaman lisän luotettavuudelle. Eskolan ja Suorannan (2000, 213) mukaan aineiston tulkinta olisi reliabiliteetia ollessaan ristiriidatonta ja tähän voitaisiin pyrkiä esimerkiksi juuri indikaattoreiden vaihdolla. Oman

tutkimukseni kohdalla indikaattoreiden vaihto toteutuu kyselylomakkeella saman asian kysymisellä eri muodossa uudelleen. Tämä ei kyselylomakkeellani onnistunut aivan kivuttomasti, mutta tukee kyllä verrokkiansa tuloksia. Käsittelen aihetta myöhemmin lisää tulosten yhteydessä.

Tutkijan suhdetta omaan tutkimukseensa on myös usein pidetty yhtenä merkittävänä tekijänä luotettavuutta tarkasteltaessa. Esimerkiksi Eskola ja Suoranta (2000, 210-211) peräänkuuluttavat tutkijan avointa subjektiviteettia ja sen myöntämistä, että tutkija on lopulta itsekin tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tämä on heidän mukaansa ilmeisempää ja näyttäytyykin tutkimusraporteissa pohtivana ja henkilökohtaisempana otteena kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Itse olen yrittänyt kirjoittaa auki paitsi omia ratkaisujani tutkimuksen edetessä myös omaa suhdettani tutkimuskohteeseen ja tutkittaviin henkilöihin. Eskola ja Suoranta (2000, 20) tuovat esiin myös sen, että tutkijalla on aina rooli omassa tutkimuksessaan vähintään ratkaisujensa kautta, olipa sitten kyseessä menetelmiltään kvantitatiivinen tai kvalitatiivinen tutkimus. Tuomen ja Sarajärven (2004, 133) mukaan täysin neutraalia tutkimusta ei ole mahdollista saavuttaa ja heidän näkemyksensä tukee myös tutkijan subjektiviteetin myöntämistä ja sen avoimesti esiin nostamista, sillä parhaimmillaan se voi omalta osaltaan jopa lisätä tutkimuksen luotettavuutta.

Staken (2005) mukaan laadullinen tutkimus lähestyy lähes poikkeuksetta tapaustutkimusta, jolloin tutkimuksen yleistettävyyttä oleellisempi päämäärä on tapauksen ymmärtäminen. Myös Eskola ja Suoranta (65-67, 212-214) ovat siinä mielessä samoilla linjoilla, että myöntävät ulkoisen validiteetin arvioinnin muuttuvan laadullisen tutkimuksen yhteydessä lähinnä uskottavuuden ja totuusarvon arvioinniksi, vaikka pitävät tulosten yleistettävyyttä ja toistettavuutta kvantitatiivisessa tutkimuksessa yhtenä mahdollisena laadun kriteerinä. Oma tutkimukseni on niissä määriin aikaan ja paikkaan sidottu, että itseään toistavat tulokset saatettaisiin kyllä

saada ensivuonna samaan aikaan, samantyyppiseltä tutkimusjoukolta ja samassa paikassa. Tulokset eivät varmasti ole sellaisenaan yleistettävissä koko asuinalueella elävään väestöön, tilanteeseen kolmen vuoden kuluttua tai edes tilanteeseen esimerkiksi juuri nyt, uuden sesongin kynnyksellä, lokakuussa 2011.

5. TUTKIMUSTULOKSET

Pyrin selvittämään ihmisten omien käsitysten kautta niitä tekijöitä, jotka saivat heidät jäämään Pyhätunturin alueelle. Lisäksi olin kiinnostunut siitä, ovatko he tyytyväisiä oloonsa ja jos eivät, niin toivottavaa oli tuottaa tietoa mahdollisista epäkohdista heidän elinpiirissään. Halusin selvittää myös vastaajien sitoutuneisuutta tälle asuinalueelle. Tutkimusongelmani pyrkivät tuottamaan lähinnä asiaintilaa kuvaavaa tietoa, eikä tästä tutkimuksesta ole syytä lähteä suoraan hakemaan vastauksia mahdollisesti esille tulevien ongelmien ratkaisemiseksi. Mahdollisten ongelmanratkaisuiden on tapahduttava muilla areenoilla. Toivon kuitenkin, että tämä tutkimukseni voisi toimia ikkunana vallitsevaan tilanteeseen niin hyvässä kuin pahassakin. Ennen kaikkea tarkoitukseni on herättää ajatuksia erityisesti niissä lukijoissa, joita kyseisen alueen elinpiiri koskee, liikuttaa tai jotka omalta osaltaan osallistuvat elämään ja vaikuttavat alueella jossain muodossa.

5.1. Tiedonantajien taustatiedot

Kuten Taulukosta 1. voidaan nähdä tutkimukseen osallistuneiden ikäjakauma kattaa työikäistä väestöä eri ikäluokista. Tutkimukseni perusjoukon painopiste on miesten osalta 1970-luvulla syntyneissä ja naisten osalta 1980-luvulla syntyneissä. Tutkimuksen perusjoukko koostui alun perin 28:sta muualta tulleesta ”pyhäläisestä” ja kyselylomakkeet sain toimitettua heille kaikille. Kaksi lomaketta jäi palautumatta ymmärrettävistä syistä. Olin paikalla tutkimuskyselyni tiimoilta vain viikon ja tuo viikko osui tapahtumarikkaalle kaudelle. Näiden palautumattomien vastausten merkitystä voidaan pitää pienenä siinä mielessä, että vastaajat olisivat olleet molemmista sukupuolista, mutta toisaalta merkittävänä siinä valossa, että molemmat olisivat olleet perusjoukon iäkkäämmästä päästä ja ”pyhäläisiä” jo ainakin vuosikymmenen takaa. Tarkkoja tietoja en kuitenkaan omaa, eli jouduin jättämään heidät ulkopuolelle.

TAULUKKO 1. Tutkimukseen osallistuneiden sukupuoli- ja ikäjakaumat syntymävuosikymmenen mukaan

	-1960	1961-1970	1971-1980	1981-	Yht.
Nainen	-	1	3	5	10*(38%)
Mies	4	4	6	2	16 (62%)
Yht.	4	5	9	7	26(100%)

* Yksi vastanneista naisista ei antanut syntymävuottaan

Vastaajien muita taustatietoja käsittelemme seuraavissa luvuissa 5.1.1. ja 5.1.2. sukupuolten mukaan. Tarkempi määrittely elämäntilanteiden ja kuljettujen polkujen suhteen jää kuitenkin auki kirjoittamatta vastaajien yksityisyyden säilyttämiseksi.

5.1.1. Vastanneiden miesten taustatiedot

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 16 miestä, joista 11 ilmoitti elävänsä avio- tai avoliitossa. Neljä vastaajaa ilmoitti tuolloin olevansa sinkkuja ja yksi elävänsä jotenkin muutoin määriteltävässä parisuhteessa. Ainakin 11 näistä miehistä on tullut alueelle sinkkuina, eli tilanne on elänyt useimmiten Pyhätunturille tulon jälkeen. Tullessaan alueelle heistä sinkkuja on ollut noin 70%. Vastaus ajankohtana, keväällä 2011 sinkkuja heistä oli enää 25%. Miehistä neljä eli taloudessa, jossa oli 1-2 huollettavaa lasta ja yhdellä vastaajista aikuiset lapset olivat jo muuttaneet pois kotoa. Yleisin asumismuoto oli vuokra-asuminen. Yksi vastaaja kertoi muista järjestelyistä ja neljällä oli omistusasunto. Yksi omistusasunnoista sijaitsi Kemijärven puolella ja kaikki loput 15 vastaajaa asuivat Pelkosenniemen kunnassa. Vain yksi vastaaja ilmoitti olevansa väestörekisterissä kirjoilla jossain muualla kuin todellisessa asuinkunnassaan Pelkosenniemellä. Kolme vastaajaa ilmoitti asuvansa ”kämpin” kanssa ainakin osan vuotta.

Koulutustaustoiltaan vastaajissa oli suhteellisen tasaista hajontaa. Viisi miehistä ilmoitti pohjakoulutukseksensa peruskoulun tai lukion, neljällä oli ammatillinen toisen asteen tutkinto ja seitsemällä vastaajista korkeakoulututkinto, joko yliopistollinen tai ammatillisen korkea-asteen

tutkinto. Päätoimisuutta tiedusteltaessa vaihtoehtoiset vastaukset oli tarjottu seuraavasti: työtön, opiskelija, yrittäjä, työssä vakituisesti, työssä määräaikaaisesti ja muu, mikä-kysymyksellä jatkettuna (ks. liite 1). Neljä alun perin Pyhätunturille, johonkin alueen yrityksistä työllistyäkseen tullutta vastaajaa ilmoitti toimivansa nykyisin itse yrittäjänä. Vastaavasti neljä vastaajaa oli vakituisessa työsuhteessa. Huomattavaa on, että edeltäviin lukeutuu vasta puolet vastanneista miehistä. Loppu joukkoon mahtui yksi työtön, yksi eläkeläinen, yksi itsensä ”freelanceriksi” määritellyt ja loput työskentelivät kyselyn aikaan määräaikaistissa työsuhteissa. Eli työllisyystilanteen suhteen voidaan todeta, että kuusi–seitsemän vastaajaa elää tällä saralla jokseenkin epävarmoissa oloissa.

5.1.2. Vastanneiden naisten taustatiedot

Kyselyyn vastasi 10 naista. Heistä puolestaan 8 ilmoitti elävänsä avio- tai avoliitossa ja kaksi vastaajaa ilmoittautui sinkuiksi. Myös naisista 60% on muuttanut alueelle yksin, mutta vastaus ajankohtana enää 20% ilmoittautui sinkuiksi. Naisista kolme eli taloudessa, jossa oli yksi–kaksi huollettavaa lasta. Yleisin asumismuoto oli myös naisilla vuokra-asuminen. Yksi vastaaja kertoi muista järjestelyistä ja yhdellä oli omistusasunto. Kaikki vastaajat asuivat Pelkosenniemen kunnan puolella ja myös naisista yksi ilmoitti olevansa väestörekisterissä kirjoilla jossain muualla kuin todellisessa asuinkunnassaan Pelkosenniemellä.

Koulutustaustoiltaan naisissa oli myös tasaista hajontaa, mutta miehistä poiketen jokaisella heistä oli ammatillinen tai yliopisto tutkinto. Neljä vastaajaa ilmoitti omaavansa ammatillisen toisen asteen tutkinnon ja kuudella oli joko yliopistollinen, tai ammatillinen korkea-asteen tutkinto. Päätoimisuuden suhteen hajonta näytti hieman eroavan miesten hajonnasta. Vain yksi, alun perin Pyhätunturille johonkin alueen yrityksistä työllistyäkseen tullut, vastaajaa ilmoitti toimivansa nykyisin itse yrittäjänä. Naisista neljä oli vakituisessa työsuhteessa, mikä on määrällisesti sama luku kuin miesten kohdalla, mutta vastaa prosentuaalisesti suurempaa määrää naisvastaajista. Vastanneisiin naisiin mahtui lisäksi yksi itsensä ”freelanceriksi” määritellyt, kolme kyselyn aikaan määräaikaistissa

työsuhteessa ollutta ja yksi päätoiminen opiskelija, joka kuitenkin ilmoitti työskentelevänsä alueella edelleen myös määräaikaisessa työsuhteessa. Työllisyystilanteen suhteen voidaan naisten kohdalla todeta, että noin kolme–neljä vastaajaa elää tällä saralla jossain määrin epävarmoissa oloissa.

5.1.3. Pyhätunturille muutto

Tutkimuksen piiriin valikoituneet Pyhätunturille muualta muuttaneet ovat tulleet alueelle pääsääntöisesti 2000-luvulla, minkä alkupuolelta lähtien palveluja kohti ympärivuotista matkailua on yritetty jälleen elvyttää. Eräs 2000-luvulla ”pyhäläistynyt” mies kertoi harrastusmahdollisuuksien vaikuttaneen päätökseen jäädä alueelle:

”Tulimme puolison kanssa kaupungista X. Halusin harrastusmahdollisuudet lähemmäksi ja työn löytymisen molemmille osapuolille, sekä hyvät harrastusmahdollisuudet vaikuttivat oleellisesti päätökseen.”

Vain neljä vastanneista oli muuttanut Pyhätunturille pysyvästi jo aikaisemmin, 1980- tai 1990-luvulla. Monilla lyhytaikaiseksi tarkoitettu muutto jäikin pysyväksi ratkaisuksi, kuten jo 1970-luvulla alueelle tullut mies kertoi omasta tilanteestaan:

”Tultiin etelästä vaimon ja lapsen kanssa vaimon äitiysloman ajaksi ja ollaan vieläkin. Oli tuolloin tuttu ja haluttava ympäristö, työtä ravintola-alalla.”

Kaikista vastanneista 15 on tullut ja jäänyt alueelle heti ensikäynniltä. Loput 11 vastaajaa ovat työskennelleet alueella aluksi yhden tai useamman talviesongin ja jääneet alueelle ympärivuotisesti vasta näiden kokemusten jälkeen. Monella ei ollut alun perin tarkoitusta jäädä, kuten tämä naishenkilö kertoo:

”Halusin vaihtelua elämään ja vähäksi aikaa pois Etelä-Suomesta. Muutin yksin ja alun perin piti olla vain talvi, mutta toisin kävi (Hymiö). Halusin Lappiin töihin ja Pyhällä oli töitä, en ollut käynyt Pyhällä ennen.”

Vaikuttimista Pyhätunturille muuttoon tiedusteltiin kyselylomakkeen (liite 1) kahdessa kohdassa otsakkeen ”Olosuhteet Pyhälle tullessasi” alla. Alun perin tarkoitus oli tiedustella vastaajilta avokysymyksin kunkin elämässä tuolloin vallinneita olosuhteita ja toisella kysymyksellä seikkoja, jotka vaikuttivat oleellisesti Pyhätunturille tuloon. Käytännössä näihin kysymyksiin oli vastattu samansisältöisesti lähes poikkeuksetta ja vastaukset on tulkittu yhdistämällä näiden kysymysten tuottamat vastaustekstit. Teksteistä nousivat esiin tekijät työ, luonto, harrastusmahdollisuudet, vaihtelu, tutut ihmiset, parisuhde, Lappi ja Pyhätunturi. Kokeilunhalu oli vaikuttimena useissa tapauksissa, kuten tämänkin 1990-luvulla alueelle muuttaneen miehen kertomassa:

”Muutin Pyhätunturille lumilautailun opetteluun takia ja halusin kokea tunturiduunarin elämän. Olin sinkku ja perus holtiton = halusin vain kokea jotain uutta. Pyhällä olin käynyt aiemmin laskemassa ja Pyhällä oli töissä paljon tuttuja ja ystäviä. Fiiliksen takia.”

Miehistä 75% määritteli Pyhätunturille tulonsa vaikuttimeksi työn. Naisista työn nosti vastauksissaan esille vain 40%. Yksi naisista valotti Pyhätunturille tuloaan ja alueelle jäämistään ilmapiirin ja harrastusmahdollisuuksien lisäksi työllistymisen kautta:

”Muutin kaupungista X yksin ja minulle oli töitä Pyhätunturilla! Löysin Pyhästä mieleiseni asuinpaikan, harrastusmahdollisuudet huomioiden. Kaupungissa X ei mitään mikä olisi sitonut jne. Tärkeimmät vaikuttimet olivat ilmapiiri, ’pyhä’ henki ja harrastusmahdollisuudet.”

Luonto esiintyi naisten teksteistä kahdessa ja harrastusmahdollisuudet kolmessa. Eräs naisista määritteli Pyhätunturille muuttonsa paitsi harrastusmahdollisuudet ja työllistymisen myös luonnon esille nostaen:

”Muutin Pyhälle koska alueelta löytyi töitä ja halusin paikkaan jossa ulkoilu- ja laskettelumahdollisuudet lähellä. Suunnitelmiin ei kuulunut alueelle jääminen pidemmäksi aikaa. Ympäröivällä luonnolla ja harrastusmahdollisuuksilla oli suuri vaikutus päätökseen jäädä.”

Miehistä luonnon nosti teksteissään esille kaksi ja harrastusmahdollisuudet kuusi vastaajaa. Kaksi naisista kertoi muuton vaikuttimeksi rakkauden Lappiin ja yksi miehistä nosti esiin lapinkesän.

Huomattavin ero naisten ja miesten välillä liittyy sosiaalisten suhteiden vaikutukseen. Naisista yksi määritteli tekstissään vaikuttimen alueelle tuloon parisuhteen ympärille. Miesten teksteistä jo ennestään tutut ihmiset nousivat esiin huomattavasti useammin, jopa 75%:ssa vastauksista. Kaikista teksteistä yhdeksässä mainittiin merkityksellisenä tekijänä muutolle olleen, että kyseessä oli juuri Pyhätunturi kaikista Lapin alueen matkailu-, hiihto- tai laskettelukeskuksista, kuten tässä 2000-luvulla ”pyhäläistyneen” miehen tekstissä selkeästi esille tuodaan:

”Olen käynyt Pyhällä vuodesta -90 ja minulle tarjottiin töitä. Silloinen työtilanteeni antoi mahdollisuuden tarttua tilaisuuteen. Se että kyseessä oli Pyhä, oli suurin vaikuttaja (ei muualle Lappiin välttämättä). Tunturi tuntunut aina ’omalta’ ja työ jota tarjottiin oli mielenkiintoinen.”

5.2. Mitä elämänalueita Pyhätunturille muualta muuttaneet pitävät tärkeinä omalle elämänlaadulleen?

Tärkeimpinä pitämiään elämänlaadun osasia määriteltäessä (ks. taulukko 2 ja kuvio 3) nousivat vastaajille erittäin tärkeinä esille komponentit terveys, vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet sekä rakkaus. Poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen, eivät vastaajien mukaan ole elämänlaadun kannalta merkittäviä ja tätä tukevat myös vastaukset kyselyn seuraavassa kohdasta, jossa tämä komponentti ei enää esiintynyt vastauksissa lainkaan.

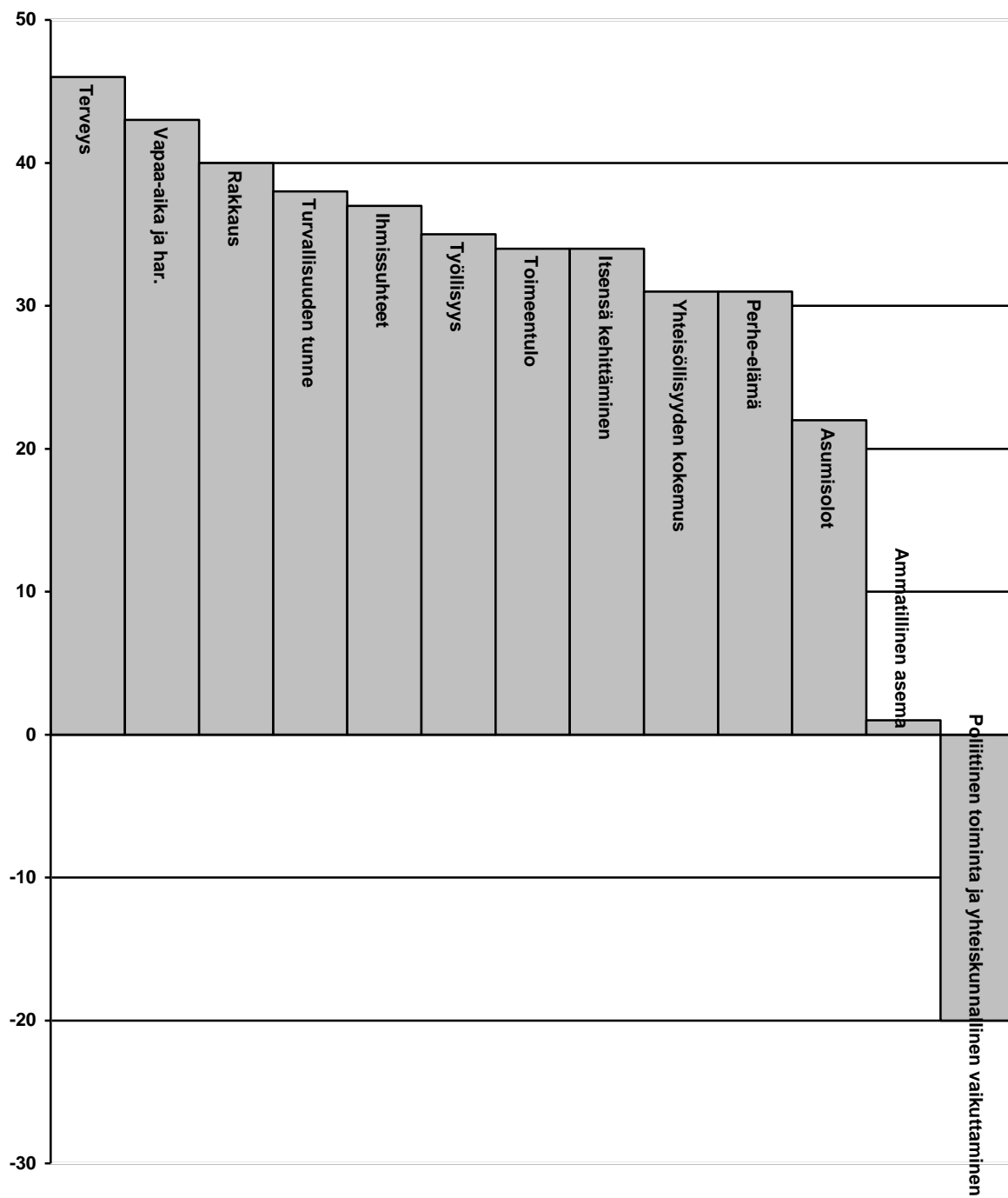
TAULUKKO 2. Vastausten jakautuminen eri elämänlaadun komponenteille kaikkien vastaajien kesken

ELÄMÄNLAADUN OSASET (määritelty arvo)	erittäin tärkeä	tärkeä	merkityksetön	täysin merkityksetön
a) työllisyys (35)	9	17	-	-
b) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet (43)	17	9	-	-
c) ihmissuhteet (37)	11	15	-	-
d) toimeentulo (34)	10	15	1	
e) terveys (46)	20	6	-	-
f) asumisolot (22)	4	18	4	
g) ammatillinen asema* (1)	1	12	11	1
	erittäin tärkeä	tärkeä	merkityksetön	täysin merkityksetön
h) turvallisuuden tunne (38)	12	14	-	-
i) yhteisöllisyyden kokemus (31)	7	18	1	
j) poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen (-20)	-	4	20	2
k) perhe-elämä* (31)	12	10	3	-
l) rakkaus (40)	16	9	1	-
m) itsensä kehittäminen (34)	10	15	1	-
n) muu, MIKÄ? ^ (-)	3			

^ Vapaasana oli kirvoittanut vastaajista komponentit "onnellinen" ja "hyvä ihmisen olla"

* Ammatillista asemaa ja perhe-elämää koskevat komponentit olivat määrittelemättä tai tulkintakelvottomia kahdessa vastauksessa.

Annoin Taulukon 2. vastauksille arvot: erittäin tärkeä = 2, tärkeä = 1, merkityksetön = -1, täysin merkityksetön = -2 ja vastaamaton / tulkintakelvoton vastaus = 0. Näin saatiin aikaiseksi järjestys tarjotuille komponenteille. Tässä tapauksessa vaihtoehto n, jolle muutamat vastaajat olivat tarjonneet komponenteiksi "onnellinen" ja "hyvä ihmisen olla", jäivät poissa tästä listauksesta ja sen pohjalta syntyneestä graafisesta esityksestä (kuvio 3). Tärkeimmäksi muodostui siis suurimman arvon saanut komponentti. Naisten ja miesten vastauksia ei ole vielä tässä vaiheessa eritelty. On kuitenkin muistettava että vastaukset painottuvat kokonaisuutta tarkasteltaessa miessukupuoleen, joka oli perusjoukossa vahvemmin edustettuna määrällisesti.

KUVIO 3. Vastaaajien (N=26) keskimääräiset elämänlaadun osasten arvostukset

5.2.1. Elämänalueiden arvostukset sukupuolen mukaan

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin asettamaan edellisistä elämänlaadun osasista kolme tärkeimpänä pitämäänsä tärkeysjärjestykseen. Tämän kysymyksen valossa naisille tärkeimmiksi muodostuivat komponentit rakkaus, terveys ja perhe-elämä, tässä järjestyksessä. Miehillä selkeästi tärkein komponentti oli vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet. Toiselle ja kolmannelle sijalle määritellyiksi tulivat terveys ja perhe-elämä. Ne saivat molemmat yhtä monta yksittäisen vastaajan ykkössijaa ja järjestys määräytyi kakkossijoille määrittelyjen mukaan. Myös naiset olivat asettaneet toiseksi ja kolmanneksi tärkeimpinä pitämänsä elämänlaadun osaset yhtä usein ykköseksi ja muut kuin ykkösmaininnat ratkaisivat järjestyksen. Tulos on laskettu antamalla kullekin ykkössijalle arvoksi kolme, kakkossijalle kaksi ja kolmossijalle yksi. Vastausten jakauman ja komponenttien esiintymän näkee taulukosta 3. Naisten ja miesten välillä näyttäisi siis olevan eroja.

Kun mukaan otetaan vielä parivertailu (taulukko 4), jossa vastaajia pyydettiin alleviivaamaan annetuista pareista tärkeämpi, näyttävät tulokset naisten ja miesten välillä kuitenkin saman suuntasilta. Parivertailussa käytetyt komponentit olivat neljä suomalaisten tärkeimpänä pitämää elämän aluetta: terveys, perhe, työ ja vapaa-aika (Pulkkinen 1997, 104.) Tässä kohden kyselyä vastaajilla oli ollut eniten vaikeuksia ja osa vastauksista oli jätettävä huomiotta virhetulkintojen välttämiseksi. Esiin tulee myös ristiriitaisuus komponenttien tärkeyden määrittelyjä keskenään vertailtaessa. Vapaa-aika sai parivertailuun saakka merkittävästi suosiota, myös nyt menestyneiden terveyden ja perhe-elämän edestä. Erityisesti terveys näyttäisi pitäneen pintansa läpi tutkimuksen, ollen kyselyn jokaista kohtaa seuraillen tärkeysjärjestysten kärkipäässä. Perhe-elämä puolestaan jäi alkuun pahasti jalkoihin, mutta nosti arvoaan kyselyn edetessä. Tällä ilmiöllä voi lähinnä arvailla selityksiä. Ehkä vastailuun turtuminen tapahtui kolmannen sivun puolessavälissä ja ihmiset herpaantuivat epä johdonmukaisiin vastauksiin tai vaihtoehtoista selitystä voidaan lähestyä vastaajien tyypittelyn kautta (ks. luku 5.2.2).

TAULUKKO 3. Vastausten määrällinen ja (arvollinen) jakautuminen sukupuolen mukaan eri elämänlaadun komponenteille määriteltäessä kolmea tärkeintä sijoille yksi – kolme

VASTAAJINA NAISET *				
KOMPONENTTI	1.	2.	3.	esiintymiä yhteensä
RAKKAUS	3 (9)	1 (2)	1 (1)	5 (12)
TERVEYS	2 (6)	2 (4)	-	4 (10)
PERHE-ELÄMÄ	2 (6)	1 (2)	1 (1)	4 (9)
VAPAA-AIKA jne.	1 (3)	1 (2)	1 (1)	3 (6)
TOIMEENTULO	-	1 (2)	3 (3)	4 (5)
TURVALLISUUDEN TUNNE	-	2 (4)	-	2 (4)
YHTEISÖLLISYYDEN KOKEMUS	1 (3)	-	1 (1)	2 (4)
TYÖLLISYYS	-	1 (2)	1 (1)	2 (3)
IHMISSUHTEET	-	-	1 (1)	1 (1)
ASUMISOLOT	-	-	-	-
ONNELLISUUS/ HYVÄ OLLA	-	-	-	-
VASTAAJINA MIEHET^				
KOMPONENTTI	1.	2.	3.	esiintymiä yhteensä
VAPAA-AIKA jne.	4 (12)	4 (8)	4 (4)	12 (24)
TERVEYS	4 (12)	1 (2)	3 (3)	8 (17)
PERHE-ELÄMÄ	4 (12)	-	-	4 (12)
TYÖLLISYYS	1 (3)	4 (8)	-	5 (11)
RAKKAUS	1 (3)	2 (4)	2 (2)	5 (9)
IHMISSUHTEET	1 (3)	2 (4)	1 (1)	4 (8)
ONNELLISUUS / HYVÄ OLLA	1 (3)	1 (2)	-	2 (5)
TOIMEENTULO	-	2 (4)	-	2 (4)
YHTEISÖLLISYYDEN KOKEMUS	-	-	2 (2)	2 (2)
ASUMISOLOT	-	-	2 (2)	2 (2)
TURVALLISUUDEN TUNNE	-	-	1 (1)	1 (1)

* Yksi vastanneista naisista oli jättänyt vastaamatta tähän kohtaan

^ Yhdestä kolmannen sijan vastauksesta oli mahdotonta saada selvää varmuudella, joten vastaus on tältä osin jätetty huomiotta

TAULUKKO 4. Vastausten määrällinen jakautuminen sukupuolen mukaan parivertailussa neljällä annetulla komponentilla

VASTAAJINA NAISET *	
KOMPONENTTI	valittu tärkeämmäksi (x kertaa)
TERVEYS	17
PERHE-ELÄMÄ	15
VAPAA-AIKA	8
TYÖ	2
VASTAAJINA MIEHET	
KOMPONENTTI	valittu tärkeämmäksi (x kertaa)
TERVEYS	34
PERHE-ELÄMÄ	30
VAPAA-AIKA	26
TYÖ	6
VASTAAJAT YHTEENSÄ*	
KOMPONENTTI	valittu tärkeämmäksi (x kertaa)
TERVEYS	51
PERHE-ELÄMÄ	45
VAPAA-AIKA	34
TYÖ	8

* Kolme vastausta oli jäänyt puutteelliseksi ja jätettävä pois

Näyttäisi siltä, että Pyhätunturille muualta tulleet eivät ainakaan tämän tutkimuksen valossa lukeudu keskiverto suomalaisiin. Mikäli verrataan Pulkkisen ryhmineen (1997, 104) saamiin tuloksiin, löytyy silmiin pistävin ero tässä parivertailun osalta naisten ja miesten välisten erojen puuttumisena. Merkittävin on kuitenkin ero tuloksessa, jonka mukaan Pyhätunturille muualta tulleiden elämässä terveys näyttäisi vieneen tärkeimmän osasen paikan perhe-elämän väistyessä toiselle sijalle. Työ puolestaan näyttäisi olevan näille ihmisille vähiten merkityksellinen parivertailussa tarjotuista vaihtoehdoista, vaikka suomalaiset arvottavat sen yleensä korkeammalle (vrt. Vaarama et. al. 2010, 136.) Kokonaisuutta tarkasteltaessa yllättäjäksi näyttää nousseen komponentti rakkaus, joka vaikuttaisi olevan erityisen merkittävässä asemassa erityisesti naisten elämänlaadun kokemuksissa.

5.2.2. Elämänalueiden arvostukset suhteessa luotuihin tyypittelyihin

Tarkastellaan seuraavaksi elämänlaadun osasten arvostuksia tiettyjen ryhmiteltyjen tyypittelyiden yhteydessä. Kuten luvussa 3.2. toin esille muiden muassa Kugelbergin (1999 ja 2000) näkemyksiä, ihmisillä on tapana vahvistaa käsityksiään vallitsevien olosuhteiden mukaisiksi. Merkittävänä vallitsevina olosuhteina voidaan tämän tapaustutkimuksen kannalta pitää ainakin vastaajien perheellisyyttä tai vastaavasti perheettömyyttä ja erityyppisiä työsuhteita. Kuinka niiden voidaan nähdä vaikuttaneen vastaajien elämänlaadun komponenttien arvostuksiin?

TAULUKKO 5. Vastaajien tyypittely ryhmiin perhemuodon ja työtilanteen mukaan

	PERHEMUOTO		TYÖTILANNE	
	LAPSIA	LAPSETON	VAKIINTUNUT	EPÄMÄÄRÄINEN
nainen	3	7	5	5
mies	5	11	9	7
yht.	8	18	14	12

Vastaajat on nyt tyypiteltä taulukon 5 mukaisiin ryhmiin. Perhemuodon mukaisiin ryhmiin tyypittely on tapahtunut yksiselitteisesti sen mukaan onko vastaaja ilmoittanut mahdollisten lastensa olemassaolosta. Tätä tiedusteltiin lomakkeella kahdessa kohtaa viitaten huollettaviin lapsiin ja yksi vastaaja toi itse esille jo kotoa pois muuttaneet lapset. Työtilanteen mukainen tyypittely kahteen ryhmään ei ollut yhtä yksiselitteistä. Olen määritellyt työtilanteen vakiintuneeksi, mikäli vastaaja on ilmoittanut työskentelevänsä vakituksessa työsuhteessa tai olevansa yrittäjä. Loput on tyypiteltä joukkoon epämääräinen. Tätä tyypittelyä ei ole syytä pitää vedenpitävänä, sillä esimerkiksi muutama yrittäjäksi ilmoittautunut oli piirtänyt rastin myös ruutuun ”määräaikaisessa työsuhteessa”. Näiden vastausten perusteella, tulkintani oli kuitenkin määritellä nämä henkilöt tyypin vakiintunut alle. Käytännössä työtilanteen mukaan luokittelun

voidaan nähdä antavan suuntaa vastaajien taloudellisesta turvasta vakiintuneiden tulojen muodossa.

Palataan elämänlaadun komponentteihin ja niiden arvostuksiin. Tarkastellaan mitkä komponenteista voidaan nähdä suoraan suhteessa henkilön tilanteeseen lasten olemassaolon suhteen. Toki kaikki vaikuttaa kaikkeen ja kausaalisuhteita eri komponentteihin voidaan hakea kunkin subjektin kohdalla, mutta pitäydytään nyt ilmeisessä ja tarkastellaan, kuinka komponentti perhe-elämä sijoittuu lapsellisten vastaajien vastauksissa. Kokonaisvaltaisesti vastaajajoukkoa tarkasteltuna perhe-elämä sijoittui melko korkealle, mutta löytyisikö perheellisten vastaajien vastauksista syy siihen, miksi perhe-elämä jäi arvostuksia tiedusteltaessa (ks. kuvio 1) häntäpäin sijoituksille.

Lähdin purkamaan tätä ristiriitaa kolmen vastaajille tärkeimmän komponentin kautta. Miehistä viidellä oli vastausten mukaan huollettavia lapsia, tai jo kotoa muuttaneita aikuisia lapsia. Kaikki neljä edelleen huoltajiksi ilmoittautunutta oli valinnut tärkeimmäksi elämänlaadulliseksi komponentiksi perhe-elämän. Naisten kohdalla kolmesta huoltajasta kaksi oli määritellyt komponentin perhe-elämä tärkeimmäksi ja kolmaskin sijoitti sen toiseksi, heti terveyden jälkeen. Miltä näyttäisi perheellisten kolmen komponentin järjestys erotettuna muusta vastaaja joukosta?

TAULUKKO 6. Tyypitellyn perhemuodon mukaan – vastausten määrällinen ja (arvollinen) jakautuminen sukupuolen mukaan eri elämänlaadun komponenteille määriteltäessä kolmea tärkeintä sijoille yksi – kolme

VASTAAJINA PERHEELLISET NAISET				
KOMPONENTTI	1.	2.	3.	esiintymiä yhteensä
PERHE-ELÄMÄ	2 (6)	1 (2)		3 (8)
TOIMEENTULO		1 (2)	2 (2)	3 (4)
TERVEYS	1 (3)			1 (3)
RAKKAUS		1 (2)		1 (2)
TYÖLLISYYS			1 (1)	1 (1)

VASTAAJINA PERHEELLISET MIEHET				
KOMPONENTTI	1.	2.	3.	esiintymiä yhteensä
PERHE-ELÄMÄ	4 (12)			4 (12)
TERVEYS	1 (3)	1 (2)	2 (1)	4 (6)
VAPAA-AIKA jne.		2 (4)	2 (2)	4 (6)
TYÖLLISYYS		1 (2)		1 (2)
RAKKAUS		1 (2)		1 (2)
TURVALLISUUDEN TUNNE			1 (1)	1 (1)

Kuten nyt huomataan, perheellisiksi tyypiteltyjen osalta kolmea tärkeintä komponenttia tiedusteltaessa tilanne muuttui huomattavasti koko vastaajaryhmään verrattuna. Näin tapahtui niin miesten kuin naistenkin osalta. Tarkastellaan vielä taulukoita 3 ja 6 rinnakkain molempien kolmen kärjen osalta erillisessä taulukossa (7).

TAULUKKO 7. Elämänlaadun komponenttien kolmen tärkeimmäksi määritellyn kärki tyypitellyn perheellisyyden ja koko vastaajajoukon mukaan sijoilla yksi – kolme

KOLME TÄRKEINTÄ ELÄMÄNLAADUN KOMPONENTTIA – VASTAAJINA NAISET	
KAIKKI NAISET	PERHEELLISET NAISET
1. RAKKAUS	1. PERHE-ELÄMÄ
2. TERVEYS	2. TOIMEENTULO
3. PERHE-ELÄMÄ	3. TERVEYS
KOLME TÄRKEINTÄ ELÄMÄNLAADUN KOMPONENTTIA – VASTAAJINA MIEHET	
KAIKKI MIEHET	PERHEELLISET MIEHET
1. VAPAA-AIKA jne.	1. PERHE-ELÄMÄ
2. TERVEYS	2. TERVEYS
3. PERHE-ELÄMÄ	3. VAPAA-AIKA jne.

Jo tässä vaiheessa huomaamme, että perheellisten vastaajien arvostukset poikkeavat merkittävästi kokonaisuudesta. Ja jos palataan vielä tarkastelemaan taulukon 3 vastausten määriä ja niiden saamia arvoja, huomataan, että erityisesti perhe-elämän arvostuksen sijoitusta ovat nostaneet juuri perheelliset vastaajat yksimielisyydellään, vaikka ovat suhteellisesti tarkasteltuna vähemmistössä koko vastaajajoukossa. Yksinkertaistetusti voidaan väittää, että heidän osansa vastaajajoukossa saa tässä suhteettoman suuren äänen muihin vastaajiin verrattuna, kun

lapsettomia ja perhe-elämää pienemmässä merkityksessä itselleen pitäviä on yli 60% kaikista vastaajista. Perheellisten vastaukset tukevat muiden joukon vastaajien vastauksiin verrattuna käsitystä, jonka mukaan lasten saaminen ja perheellistyminen suuntaavat subjektin arvomaailmaa.

Seuraavaksi verrataan eri työtilanteissa olleiden vastaajien kesken heidän arvostuksiaan ja käsityksiään työllisyyden, toimeentulon ja ammatillisen aseman tärkeydestä suhteessa omaan elämänlaatuun.

TAULUKKO 8. Vastausten arvolliseksi muunnettu* jakautuminen sukupuolen ja työtilanteen mukaisen tyypittelyn mukaisesti kolmelle eri elämänlaadun komponentille suhteutettuna vastaajien määrään.

VASTAAJINA NAISET			
KOMPONENTTI	KAIKKI YHT. (N=10)	VAKIINTUNUT TYÖTILANNE (N=5)	EPÄMÄÄRÄINEN TYÖTILANNE (N=5)
TYÖLLISYYS	13-> 1,3	1,4 (+0,1)	1,2 (-0,1)
TOIMEENTULO	12-> 1,2	1,4 (+0,2)	1 (-0,2)
AMMATILLINEN ASEMA	4-> 0,4	1 (+0,6)	-0,2 (-0,6)
VASTAAJINA MIEHET			
KOMPONENTTI	KAIKKI YHT. (N=16)	VAKIINTUNUT TYÖTILANNE (N=9)	EPÄMÄÄRÄINEN TYÖTILANNE (N=7)
TYÖLLISYYS	22-> 1,38	1,2 (-0,18)	1,43 (+0,05)
TOIMEENTULO	22-> 1,38	1,2 (-0,18)	1,43 (+0,05)
AMMATILLINEN ASEMA	0	0	0

* Arvolliseksi muuntamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä samaa kaavaa, jota on käytetty taulukon 2 muuntamiseksi graafiseen esitysmuotoonsa (kuvio 1) ja tässä yhteydessä saatu arvo on esitetty keskiarvona. Molemmat sekä saatu arvo, että keskiarvo näkyvät kaikki yht. sarakkeen alla. (Varsinaisten tyypittelyiden sarakkeissa näkyy lisäksi suhteellinen ero kaikkiin vastauksiin yhteensä verrattuna).

Taulukkoa 8 purettaessa täytyy huomioida, että mitä suuremman arvon komponentti saa, sitä tärkeämpänä vastaajat ovat sitä itselleen pitäneet. Vaihteluväli on vastausvaihtoehtojen erittäin tärkeä (arvolla 2), tärkeä (arvolla 1), merkityksetön (arvolla -1) ja täysin merkityksetön (arvolla -2) välillä. Miesten kohdalla tyypittely näyttäisi osoittavan, että vakiintuneessa työtilanteessa olleiden antama merkitys työllisyydelle ja toimeentulolle oman elämänlaatunsa kannalta olisi keskimääräistä pienempää. Kun taas naisten kohdalla tilanne on päinvastainen ja epämääräisemmissä

työsuhteissa olleet määrittivät työllisyyden ja toimeentulon itselleen tärkeämmäksi, kuin vakiintuneissa työsuhteissa olleet verrokkinsa. Miesten vastauksissa ammatillisen aseman merkitys vastaajien elämänlaadun kannalta jäi nolliille, vaikka todellisuudessa vastauksissa oli molemmissa tyyppiryhmissä hajontaa koko vaihteluvälillä erittäin tärkeästä täysin merkityksettömään. Naisten osalta hajonta oli työtilanteen mukaan epämääräisemmässä tilanteessa olevien kohdalla tärkeän ja merkityksettömän välillä, mutta vakiintuneemmassa työtilanteessa olleiden kohdalla arvo osui poikkeuksetta ykköselle, eli oli tärkeänä pidetty komponentti oman elämänlaadun kannalta. Kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna huomataan, että miehille työn merkitys oman elämänlaatunsa kannalta olisi merkittävämmässä roolissa. Tässä tyypittelyssä päädytään huomioon, jonka mukaan merkittävämpi muuttuja on sukupuoli, kuin työsuhteen laatu.

Tällaisten tyypittelyiden valossa tehtyihin vertailuihin on kuitenkin suhtauduttava varauksella, kuten komponentin ammatillinen asema yhteydessä huomattiin. Lisäksi luotettavuutta horjuttaa tyypiteltyjen ryhmien pienuus, kun koko vastaajajoukko on jo itsessään melko pieni.

5.3. Pyhätunturille muualta muuttaneiden käsityksiä vallitsevasta elämänlaadustaan

Taulukossa 5. on koottuna vastaukset kysymykseen elämänlaadun toteutumasta eri komponenteilla. Vastaukset on muutettu graafiseksi esitykseksi (kuvio 4) toteutuneille arvoille, kun ”erittäin hyvä” vastaus saa arvoksi kaksi, ”hyvä” yhden, ”neutraali” nollan, ”huono” miinus yhden ja ”todella huono” miinus kaksi. Ihmisten käsityksissä omasta elämänlaadustaan on eroja naisten ja miesten välillä eri komponentteja tarkasteltaessa. Jos katsotaan kokonaiskuvaa sukupuolten välillä, huomataan että naiset eivät ilmaise olevansa varsinaisesti tyytymättömiä tarjottujen komponenttien puitteissa.

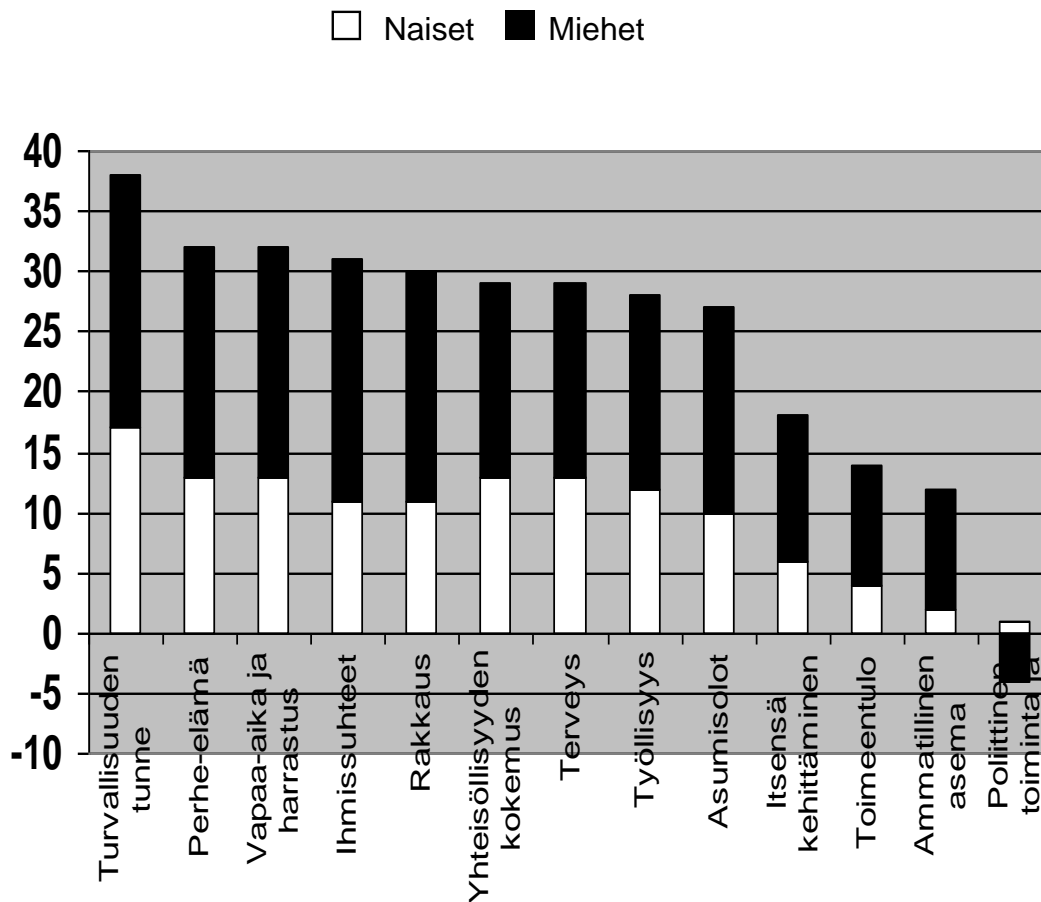
Miesten kohdalla komponentti ”poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen” sai miinusmerkkisen arvon ilmaisten näin tyytymättömyyttä vallitsevaan tilanteeseen. Toisaalta samainen komponentti ei kuitenkaan saanut merkittävästi painoarvoa sen tärkeyttä kysyttäessä, eli varsinaisesti elämänlaatua sen koetun puutteellisuuden ei voi nähdä horjuttavan. Vastaajien mukaan heidän elämässään toteutuu vahvimmin elämänlaadullinen komponentti ”turvallisuuden tunne”. Tätä voidaan pitää merkittävänä havaintona myös siltä kannalta katsottuna, että kyseinen komponentti arvotettiin suhteellisen tärkeäksi jo aikaisemmissa vastauksissa.

Eniten toivomisenvaraa olisi näiden vastausten perusteella itsensä kehittämisen, toimeentulon ja ammatillisen aseman suhteen. Mutta lisää viitteitä kehityshaasteista saadaan myös laadullisen aineiston tiimoilta, jossa ihmiset ovat päässeet omin sanoin kertomaan mikä on hyvin ja mikä huonosti. Työ ja toimeentulo tulevat esille laadullisesta aineistosta yhteen nivottuna ja tässäkin yhteydessä tyytymättömyys niihin olisi saattanut näyttäytyä vielä selkeämmin, jos ne olisi vastausvaihtoehdoissa tarjottu yhdessä.

TAULUKKO 9. Elämänlaadun toteumat Pyhätunturilla jakautuen eri elämänlaadun komponenteille sukupuolen mukaan

VASTAAJINA NAISET (N=10)					
ELÄMÄNLAADUN OSASET	erittäin hyvä	hyvä	neutraali	huono	todella huono
a) työllisyys	5	3	1	1	-
b) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet	4	5	1	-	-
c) ihmissuhteet	2	7	1	-	-
d) toimeentulo	-	5	4	1	-
e) terveys	3	7	-	-	-
f) asumisolot	2	6	2	-	-
g) ammatillinen asema	-	4	4	2	-
h) turvallisuuden tunne	7	3	-	-	-
i) yhteisöllisyyden kokemus	5	3	2	-	-
j) poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen	-	2	7	1	-
k) perhe-elämä	4	5	1	-	-
l) rakkaus	4	4	1	1	-
m) itsensä kehittäminen	-	7	2	1	-
n) muu, MIKÄ?	-	-	-	-	-
VASTAAJINA MIEHET (N=16)					
ELÄMÄNLAADUN OSASET	erittäin hyvä	hyvä	neutraali	huono	todella huono
a) työllisyys	5	7	3	1	-
b) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet	5	9	2	-	-
c) ihmissuhteet	7	6	3	-	-
d) toimeentulo	2	6	8	-	-
e) terveys	5	7	3	1	-
f) asumisolot	3	11	2	-	-
g) ammatillinen asema	2	8	5	-	1
h) turvallisuuden tunne	8	5	3	-	-
i) yhteisöllisyyden kokemus	4	8	4	-	-
j) poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen	-	-	13	2	1
k) perhe-elämä	6	7	3	1	-
l) rakkaus	8	4	3	2	-
m) itsensä kehittäminen	1	11	3	1	-
n) muu, MIKÄ? ^	1	-	-	-	-

^ Yksi vastaaja oli lisännyt tähän "onnellinen"

KUVIO 4. Vastajien (N=26) keskimääräiset elämänlaadun osasten toteumat

5.3.1. Millä elämäalueilla Pyhätunturille muualta muuttaneet tuntevat elämänlaatunsa parantuneen?

Sekä naisten, että miesten vastauksista näkee jo pikaisella vilkaisulla yleisilmeen, jonka mukaan vastaajat kokevat elämänlaatunsa ennen kaikkea parantuneen Pyhätunturille muuton jälkeen. Vain yksi miehistä on vastannut, ettei elämänlaatu ole parantunut mitenkään. Osa vastaajista on pitäytynyt listaamaan komponentteja, suurin osa on vastannut kertomalla ja toiset jopa perustelleet kokemuksiaan. Päädyin ryhmittelemään vastaukset komponenteista teemojen alle (liite 2) esiintymien ja sen mukaan, kuinka vastaajat olivat rinnastaneet niitä. Hieman ehkä yllättäen miesten vastaukset liikkuivat laajemmalla alueella kuin naisten, vaikka naiset antoivat suhteessa enemmän mainintoja eri komponenteille.

Naisten vastaukset ovat elämänlaadun parantumisen osalta kahdeksassa teemassa:

- 1) työ ja toimeentulo
- 2) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet
- 3) asuminen
- 4) perhe-elämä ja parisuhde
- 5) luonto ja puhdas ilma
- 6) rauhallisuus ja kiireettömyys
- 7) yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet/ -verkot ja turvallisuus
- 8) itsensä kehittäminen, kasvu ja itsenäistyminen

Eräs naisista kuvaa elämänlaatunsa parantuneen vapaa-ajan sekä yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunteen suhteen. Tässä vastauksessa esiintyvät siis selkeästi teemat kaksi (2) ja seitsemän (7):

"Vapaa-ajan vietto mahdollisuudet hyvät (ulkoilumaastot, laskettelu yms.) Paikka on pieni suuri keskus, joka luo mahdollisuuden voimakkaampaan yhteisöllisyyden tunteeseen, myöskin paikan pienuus tuo turvallisuutta."

Kuten lähes kaikissa, myös seuraavassa esimerkkivastauksessa esiintyy useita teemoja. Uudet kokemukset ja kadonnut avuton kaupunkilaistyttö viittaavat teemaan kahdeksan (8), uudet harrastukset teemaan kaksi (2), uudet ihmiset teemaan seitsemän (7), elämän miehen löytyminen teemaan neljä (4), sekä stressittömyys ja kiireettömyys teemaan kuusi (6):

"Olen saanut uusia kokemuksia ja uusia harrastuksia. Olen myös tutustunut uusiin tosi mahtaviin ihmisiin ja (kliseisesti sanottuna) löytänyt elämäni miehen (hymiö) Turha kiire ja stressi ovat myös unohtuneet. Ja se 'avuton kaupunkilaistyttö' on kadonnut (hymiö)".

Teemat yksi, kolme tai viisi eivät esiintyneet vielä edellisissä lainauksissa. Seuraavissa esimerkissä teema yksi, eli työ tulee hyvin esille. Yksi naisista nosti työn esiin siinä kehittymisen kautta:

"Luonnossa liikkuminen on helppoa (kotiovelta kansallispuistoon). Työn kautta olen oppinut paljon uusia asioita ja olen kehittynyt ammatissani. Saan harrastaa minulle tärkeitä harrastuksia. Parisuhde on syventynyt."

Vastauksessa esiintyvät selkeästi teemat yksi (1), kaksi (2), neljä (4) ja viisi (5). Lisäksi käytetty kieli ja sanavalinnat antavat viitteitä teemaan kahdeksan (8). Toinen hieman luettelomaisempi kuvaus elämänlaadun parantumisesta lähtee liikkeelle vakituisen työn kautta saavutetusta turvatusta toimeentulosta:

”Vakituinen työ → vakituinen ‘toimeentulo’. Oma asunto, itsenäisyyden tunteminen, oppinut arvostamaan asioita, joita ei ennen osannut / ymmärtänyt arvostaa.”

Teemat yksi (1), kolme (3) ja kahdeksan (8) ovat selkeästi esillä. Myös seuraavassa vastauksessa työ tulee vahvasti esiin, vaikka muitakin teemoja esiintyy:

”Yleinen rauhallisuus lisääntynyt. Töiden ilmapiiri huomattavasti aikaisempaa parempi. Yleinen fiilis parempi kun ei tarvitse taistella niin paljon kiukkuisten asiakkaiden kanssa. Enemmän aikaa liikkumiseen ja luonnossa olemiseen kun kaikki on lähellä. Kaikki tämä vaikuttaa yleiseen oloon positiivisesti. Myös pienen alueen yhteisöllisyys ja ihmisten tapaamisen helppous on ihanaa.”

Tästä vastauksesta olen löytänyt teemat yksi (1), kaksi (2), viisi (5), kuusi (6) ja seitsemän (7).

Runsasteemainen oli myös erään perheellisen naisen kuvaus elämänlaadustaan parantuneilta osin. Hän puhuu muuttuneesta arvomaailmastaan, luonnon rauhasta ja ylipäätään rauhoittuneesta elämänrytmistä:

”Elämänlaatu on parantunut siltä osin että osaa arvostaa asioita eri tavalla kuin ennen. Koko ajan ei tarvitse olla tekemässä jotain vaa elämä on rauhoittunut, luonto on lähellä ja siellä mieli lepää. Tietysti myös lapset antavat oman osansa. Olen siis oppinut että vähemmälläkin pärjää ja se tekee itse asiassa onnelliseksi.”

Vastauksen ensimmäinen ja viimeinen virke viittaavat teemaan kahdeksan (8). Teemat viisi (5) ja kuusi (6) esiintyvät vastauksen toisessa lauseessa, jossa otetaan esiin luoto ja rauhoittunut elämä. Lapsista puhuminen viittaa teemaan neljä (4). Myös toinen perheellistynyt nainen lähtee kuvailemaan

parantunutta elämänlaatuaan perheen kautta ja palaa teemaan vielä vastauksensa päätteeksi:

”Olen saanut oman perheen, oman talon. Olen löytänyt uusia ystäviä, niitä kenen kanssa jaetaan ilot ja surut. Olen saanut monipuolisempia vaihtoehtoja elämiseen ja hektisyyteen. Pidän hiljaisuudesta, luonnon kauneudesta. Yhteisöllisyys on mahtava juttu, vaikka onkin perhettä, en koe, että jäisin jostain paitsi!”

Teemat kolme (3), eli asuminen ja neljä (4), eli perhe-elämä tulevat jo ensimmäisestä virkkeestä. Muut esiintyvät teemat ovat viisi (5), kuusi (6) ja seitsemän (7).

Yksi vastaajista on tullut Pyhätunturille vietettyään jonkin aikaa ulkomailla. Hän kertoo elämänlaatunsa parantumisesta vähän toisin kuin muut. Olen tulkinut, että vastaaja viittaa muihin vaihtoehtoihin Suomessa ja perustaa vastauksensa tähän, vaikka ei näe oman elämänlaatunsa varsinaisesti parantuneen edeltäneisiin Sveitsin aikoihin verrattuna:

”Elämänlaatu ei varsinaisesti parantunut Sveitsiin verrattuna sillä elin hyvin samantapaista elämää siellä. Verrattuna muihin vaihtoehtoihin elämänlaatu on tällä parempi, vapaa-ajan harrastusten myötä todella hyvä. Myös yhteisöllisyyden tunne lisää elämänlaatua ja se on tärkeämpää kuin esimerkiksi uralla eteneminen tai perheen perustaminen.”

Vastauksessaan hän nostaa kuitenkin esille teemat kaksi (2) ja seitsemän (7). Työ ja perhe-elämä mainitaan myös, mutta en lähde hakemaan piilomerkityksiä niiden esiin nostamisesta. Vastaajan kanssa on sovittu, että lainaukset saa pitää alkuperäisessä muodossaan vaikka hän on niistä helposti tunnistettavissa.

Naiset nostavat esille useimmissa vastauksissa (8/10) teeman rauhallisuus ja/ tai kiireettömyys. Seitsemän kymmenestä vastaajasta mainitsi myös teemat vapaa-aika ja/ tai harrastus mahdollisuudet, perhe-elämä ja/ tai parisuhde, luonto ja/ tai puhdas ilma sekä teeman yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet ja/ tai turvallisuus. Työn ja/ tai toimeentulon koki parantuneen kuusi vastaajaa kymmenestä. Itsensä

kehittymisen, kasvun ja/ tai itsenäistymisen mainitsi kolme naista. Asuminen tuli esiin kahdessa vastauksessa, sanoin ”oma koti” tai ”oma talo”.

Miesten vastaukset sain tiivistettyä yhdeksään teemaan, joista seitsemän ensimmäistä ovat lähes samat kuin naisilla:

- 1) työ ja toimeentulo
- 2) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet
- 3) asuminen
- 4) perhe-elämä ja parisuhde
- 5) luonto
- 6) rauhallisuus ja kiireettömyys
- 7) yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet/ -verkot ja turvallisuus/
pysyvyys
- 8) hyvä/ positiivinen ilmapiiri
- 9) terveys ja fyysinen kunto
- 10) ei muutosta parempaan

Miesten kohdalla mukana oli siis yksi vastaaja, joka ei kokenut elämänlaatunsa varsinaisesti parantuneen Pyhätunturille tulon myötä. Loput 15 vastaajaa mainitsivat vähintään yhden parantuneen elämänlaatuunsa vaikuttaneen komponentin. 12 vastaajaa kuvaili vapaa-ajan ja/ tai harrastusmahdollisuuksien parantuneen, kuten tässä: *”Harrastusmahdollisuudet ovat parantuneet ja työkokemus on karttunut.”* Vaikka vastaus on vain lauseen pituinen, nousevat esiin kaksi ensimmäistä teemaa (1) ja (2). Kiireettömyys ja/ tai rauhallisuus mainittiin yhdeksässä vastauksessa, kuten myös teema työ ja/ tai toimeentulo. Yksi miehistä muotoili vastauksensa elämänlaadun parantumisesta elinolojen muutoksen myötä kohti pysyvyyttä:

”Elämän rytmi on rauhoittunut huomattavan määrän kaupungin X ajoista. Kiertolaiselämän loppuminen pysyvän asunnon ja työpaikan myötä.” Vastaus on tässä tutkimuksessa miehille ominainen, lyhyt ja ytimekäs. Silti

siitä nousee esiin kolme teemaa. Selkeimmät näistä ovat työ ja asuminen, eli teemat yksi (1) ja kolme (3), Lisäksi tekstissä tuodaan esiin pysyvyys, jonka olen teemoitellut kohdan seitsemän (7) alle.

Yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja/ tai turvallisuus/ pysyvyys – teema tuli esiin kolmessa vastauksessa ja luonto neljässä. Parantunutta elämänlaatua kuvailtiin myös vakiintuneen työtilanteen ja toimeentulon lähtökohdista käsin:

”Kuukausipalkka ja mielenkiintoinen työ. Ulkoilu maistuu ja mukavaa tekemistä. Uusi kelkka, uudehko auto tulossa, parisuhde voi hyvin ja mukava asunto.”

Vastaus on melko luettelomainen ja helposti tulkittavissa. Esiintyvät teemat ovat yksi (1), kaksi (2), kolme (3) ja neljä (4). Teema neljä, eli Perhe-elämä ja/ tai parisuhde keräsi kolme mainintaa ja loput teemat saivat jokainen kaksi mainintaa. Savolaislähtöinen ”pyhäläistynyt” mies kertoo parantuneesta elämänlaadustaan perhe-elämä vastauksensa keskiössä:

”Vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ovat parantuneet ja perheelle on Pyhällä enemmän aikaa. Ilmapiiri on ollut yleensä hyvä Pyhällä ja se tuo positiivisuutta elämään...”

Tekstistä nousseet teemat ovat kaksi (2), neljä (4) ja kahdeksan (8). Poikkeuksellisen pitkästi kuului puolestaan seuraava vastaus, jossa teemoja esiintyy laidasta laitaan ja elämänlaadun nähdään todella parantuneen:

”Ei tarvitse höntyillä. Turhia kuluja on helppo karsia ja ei tarvi olla heti rahaa ojentamassa, kun ovesta ulos astuu. Pyhällä on ollut mahdollisuus uusiin juttuihin ja harrastuksiin, kuten viimeisen viikon aikana jääkiipeily ja pilkkiminen, kesällä luonnossa kulkeminen. Ei aikaisemmassa asumispaikassa juurikaan ollut mahdollista. ELÄMÄNLAATU PARANTUNUT! Muuttunut aktiivisemmaksi.”

Höntyillä tarkoittanee kiirehtimistä, eli sopii teemaan kuusi (6). Kulujen karsiminen (toimeentulo) puolestaan kuuluu teeman yksi (1) alle ja luonto sekä harrastusmahdollisuudet osuvat teemoihin viisi (5) ja kaksi (2). Aktiivisuuden olen tulkinnut viittaavan liikkumiseen ja sijoittanut sen

teeman yhdeksän (9) alle. Tämä ei ollut ainoa esimerkki miesten runsassanaisten vastausten joukossa, vaan seuraavassa elämänlaadun arvioidaan myös parantuneen monin paikoin niin työn kuin vapaa-ajankin osalta. Vastaja pitää ilmeisen optimaalisena tilannettaan, jossa harrastuksesta on tullut myös työtä:

”Työn ja harrastusten tasapaino on parantunut huomattavasti. On ollut paremmat mahdollisuudet harrastaa metsästystä ja kalastusta. Harrastuksesta on myös saanut työn kun on toiminut oppaana alueella. Täällä on tilaa ja puhdasta luontoa mistä voi nauttia.”

Työ ja harrastusmahdollisuudet, eli teemat yksi (1) ja kaksi (2) nousevat tässä vastauksessa keskiöön. Lisäksi teema viisi (5), eli luonto on selkeästi esillä.

Yksi nyttemmin yrittäjäksi heittäytyneistä miehistä perustaa vastauksensa teemaan kuusi (6), eli rauhallisuus:

”Etelän hektisyydestä Pyhän rauhaan iso asia. Harrastusmahdollisuudet oven ulkopuolella. Ravintola-ala Pyhällä mukavampaa; ihmiset yleisesti ottaen iloisia (lomalla). KAIKEN KAIKKIAAN RAUHA TÄRKEÄ!”

Rauhallisuuden lisäksi tekstistä nousevat esiin harrastusmahdollisuudet ja työhön viittaus, eli teemat kaksi (2) ja yksi (1).

5.3.2. Millä elämän alueilla Pyhätunturille muualta muuttaneet tuntevat elämänlaatunsa heikentyneen?

Vastajat eivät määritelleet elämänlaatunsa heikentyneen mainittavasti Pyhätunturille päädyttyään. Kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna he vaikuttavat varsin tyytyväisiltä elämäänsä Pyhätunturilla. Kysymykseen elämänlaadun heikentymisestä Pyhätunturille tultua, neljä elämäänsä tyytyväisen samansisältöistä vastausta miesten kynistä:

”Tuskin mitenkään”; ”Ei tuu mitään mieleen”; ”Eipä tuo ole tainnut heikentyä miltään osin”; ”Ei ole (hymiö)”

Eräs naisista vastastasi puolestaan monisanaisemmin, mutta myös ilmeisen tyytyväisenä elämänlaatuunsa:

”En koe heikentyneen vaan muuttuneen. Aina pääsee käymään ’muualla’ jos siltä tuntuu.”

Suurin osa, oikeammin kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta, kokevat elämänlaatunsa ennen kaikkea parantuneen Pyhätunturille muuton myötä.

Yksi naisista vastasi jopa ylistäen vallitsevia olosuhteita:

”Kaikilta elämän osin parantunut.”

Naisten vastaukset (N=10) on jaettu seuraaviin teemoihin*:

- 1) ei muutosta huonompaan (20%)
- 2) työ ja toimeentulo heikentyneet (30%)
- 3) vapaa-aikaa ei tarpeeksi (30%)
- 4) ”hiljaiset ajat” (10%)
- 5) palvelut kaukana / tarjonta heikkoa (50%)
- 6) sosiaaliset suhteet/ -verkot ja vanhat ystävät/ perhe toisaalla (40%)

*Teeman perässä sulkeissa vastauksen esiintyvyys prosentteina sukupuolen mukaan.

Naisista 20% pitäytyi vastauksissaan yllä luetelluista teemoista kohdassa yksi, eli eivät pitäneet elämänlaatuaan miltään osin heikentyneenä. Työn ja toimeentulon suhteen heikentyneestä elämänlaadusta raportoi 30% naisista. Yksi vastaushetkellä määräaikaisessa työsuhhteessa ollut nainen koki elämänlaatunsa heikentyneen vakituisen työsuhhteen puuttumisen vuoksi. Toinen määräaikaisessa työsuhhteessa ollut nainen määritteli elämänlaatunsa heikkenemisen vähän monisanaisemmin, mutta myös hän nosti esiin tyytymättömyytensä työtilannettaan kohtaan:

”Työtehtävät / palkkaus voisivat olla paremmat, mutta ne eivät ole tärkeimpiä asioita omalle hyvinvoinnille ja siksi olen jäänyt alueelle. Merkityksenkäs työ toisi lisää elämään, mutta jos kaikkea ei voi saada siitä voin luopua ensimmäiseksi.”

Kolmas työn ja toimeentulon suhteen heikenneestä elämänlaadusta raportoinut nainen työskenteli vakituisessa työsuhhteessa. Hänen määritelmänsä lähestyi asiaa aivan toiselta kannalta, vaikkakin työn kautta. Hän kertoi työn haittaavan vapaa-aikaa:

"Vapaa-aika on vähentynyt, mikä johtuu vakituisesta työpaikasta. Koen, että en ehdi tehdä / harrastaa kaikkia niitä asioita joita haluaisin. Koen myös, että istumatyö ei ole pidemmän päälle hyväksi terveydelle."

Tämän vastauksen myötä päästään kolmanteen teemaan, jonka naiset nostivat esille teksteissään heikentyneestä elämänlaadusta. Eli vastauksiin joissa tuli esiin, ettei vapaa-aikaa ole riittävästi. Edellisen vastaajan lisäksi oli toinen vakituksessa työsuhteessa ollut nainen, joka kertoi perheellisenä pitkien välimatkojen, vapaa-ajan niukkuuden ja omien alanvaihtohaaveidensa aiheuttamasta ristiriita tilanteesta oman elämänlaatunsa kannalta. Myös kolmas vastaaja otti esiin vapaa-ajan ja pitkien välimatkojen suhteesta syntyvän ristiriidan.

Neljäs esiin noussut elämänlaatua heikentävänä pidetty tekijä oli "hiljaiset ajat", vaikkakin vain yhdessä vastauksista:

"Hiljaisina aikoina kaipaen joskus kaupungin hälinää hetkellisesti..."

Tämä vastaus kuitenkin jatkui teemassa viisi, joka käsittää palveluiden ja tarjonnan puutteen tai niiden heikon saavutettavuuden suhdetta vastaajien elämänlaatuun:

"...ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia touhuta ja harrastaa."

Samassa teemassa vastaajat kokivat suhteessa suurimmat elämänlaatuaan heikentäneet tekijät, joista kertoi puolet naisista. Tässä vastausesimerkissä tulevat esiin kunnalliset palvelut:

"Totuttujen palvelutasojen puute esim. terveystieteiden käyttö hankalaa (pitkän matkan päässä). Ilman autoa aivan mahdoton tulla toimeen. -> Kaikki on niin 'kaukana'."

Toinen kuvaava teksti teeman viisi tiimoilta kuvailee puutteita alueen palveluissa vapaa-ajan viettoa ja elintarvikkeiden saatavuutta koskien:

"Elinalueen palveluiden niukkuus vaikeuttaa harrasteita ja vapaa-ajan viettoa kuten elokuvateatteri, kaupat, urheiluhallit jne. Ruokakauppojen valikoiman suppeus haittaa ruuanlaittoa ja välillä myös ruuan laatu kärsii tämän vuoksi."

Teema kuusi, eli sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja vanhat ystävät/ perhe toisaalla esiintyi myös suhteellisen suurella osalla (40%) vastauksia.

Nämä on yhdistetty saman teeman alle, sillä on mahdotonta sanoa kuinka usein vastaajat ovat sosiaalisilla suhteillaan tai verkostoillaan tarkoittaneet juuri perhettä ja ystäviään. Joissain vastauksissa merkitys tulee ilmi, toisissa ei. Naisten vastauksissa tämä teema näyttäytyy, vaikkakin suhteellisen usein, kuitenkin verraten pienessä roolissa. Eräs vastaaja päättää pitkäkhön tekstinsä lauseella:

"Ajoittain on myös ikävä omaa perhettä ja ystäviä, mutta onneksi junat ja autot kulkee (hymiö)".

Miesten vastaukset (N=16) saatiin teemoihin*:

- 1) ei muutosta huonompaan (50%)
- 2) palvelut kaukana / tarjonta heikkoa tai kallista (~31%)
- 3) sosiaaliset suhteet/ -verkot ja vanhat ystävät/ perhe toisaalla (25%)
- 4) asumisolot (~6%)

*Teeman perässä sulkeissa vastauksen esiintyvyys prosentteina sukupuolen mukaan.

Lähtökohtaisesti ei voi olla huomaamatta, että miesten vastauksissa elämänlaatua heikentäviä teemoja esiintyy vain kolme. Siinä missä 20% naisista toi tiettäväksi, etteivät he tunne elämänlaatunsa heikentyneen millään tavoin, vastanneiden miesten vastaava prosentti oli vielä suurempi 50%. Miehistä vain kaksi on listannut vastaukseensa useamman kuin yhden esiintyneistä teemoista, kuten näissä vastausesimerkeissä, joissa molemmissa pidetään palveluiden saatavuutta heikentyneenä ja kalliina. Ensimmäisessä lainauksessa vastaaja kertoo sosiaalisten suhteiden ja palveluiden heikkenemisestä ja toisessa vastaaja kaipaa myös kulttuuria ja kesäharrasteita:

"Sosiaaliset suhteet, vähemmän kavereita. Liikkeitä vähemmän ja kallis ruokakauppa."

"Kesäharrasteiden puute ja kulttuurin vähäiset esiintymiset. Vanha ystäväpiiri kaukana (ei 100%). Lisäksi ulkomaanmatkailun 'vaikeus' = kalleus."

Kokonaisvaltaisesti elämänlaadun kerrottiin kärsivän lähinnä pitkistä välimatkoista, joko palveluiden saavutettavuuden vaikeutumisen vuoksi, tai perheen, suvun ja vanhojen ystävien jäätyä kauas. Naisista kaksi ja miehistä kahdeksan ilmaisivat, ettei elämänlaatu ole heidän kohdallaan heikentynyt miltään osin. Nämä luvut ovat jo osaltaan paljon puhuvia ja kertovat vastaajien tyytyväisyydestä elämänlaatuunsa nykyisellä elinalueellaan Pyhätunturilla.

5.4. Kuinka sitoutuneina nykyiseen elinalueeseensa Pyhätunturille muualta muuttaneet ovat?

Vastaajia pyydettiin lopuksi valitsemaan itselleen parhaiten sopiva vaihtoehto, joka kuvaisi hänen sitoutuneisuuttaan Pyhätunturille. Vaihtoehdot olivat ”vahvasti sitoutunut”, ”jokseenkin sitoutunut”, ”jokseenkin sitoutumaton” ja ”muuttamassa toisaalle”. Vastausten jakautumisen kuvailuun ei tarvita taulukkoa tai kaaviota. Naisista yksi oli jättänyt vastaamatta kysymykseen. Kaksi naista piti itseään vahvasti sitoutuneena ja loput seitsemän jokseenkin sitoutuneina. Miesten osalta 10 rastia oli ruudussa vahvasti sitoutunut, yksi vastaaja piti itseään jokseenkin sitoutumattomana ja loput viisi määrittelivät itsensä jokseenkin sitoutuneiksi. Voidaan siis sanoa, että vastaajista ainakin 92,3 % koki olevansa sitoutuneita Pyhätunturille. Yksikään vastaajista ei ilmaissut olevansa muuttamassa pois alueelta.

6. POHDINTA

Lopulta tutkimukseni osoittaa sen, että Pyhätunturille muualta tulleet pitävät elämänlaatuaan parempana alueelle muuton jälkeen. Ainakin he antavat merkittävämmän painoarvon elämänlaatuun tukeville tekijöille, sitä heikentävien tekijöiden sijasta. Terveys on näille ihmisille tärkeää ja he kokevat elämänsä Pyhätunturilla turvalliseksi. Lisäksi he arvostavat vapaa-aikaa ja harrastusmahdollisuuksia, joiden suhteen monet kokevat elämänlaatunsa parantuneen merkittävästi. Rakkaus osoittautui myös tärkeäksi heidän elämänlaadulleen ja monet mainitsivat elämäkumppanin löytymisen kysyttäessä, kuinka elämänlaatu on parantunut Pyhätunturille tultua. Myös perhe-elämä on, ainakin niille joilla on lapsia, tärkeää ja monet ovat perustaneet perheen juuri alueelle tulonsa jälkeen. Pyhätunturille muualta muuttaneet arvostavat asuinalueensa turvallisuuden korkealle. Työelämä vaikuttaisi olevan tähän tutkimukseen valikoituneille ihmisille vähemmän tärkeää, kuin muille suomalaisille yleensä. Työllisyystilanteeseen tyytyväisyys ei ilmene heidän elämänlaatunsa toteutumien kärkipäässä, mutta eivät he sitä kovin korkealle arvotakaan. Silti erityisesti korkeasti koulutetut naiset pitävät työtilannettaan alueella elämänlaatua kokonaisvaltaisesti heikentävänä tekijänä.

Elämä on osoittanut alueella kaikin tavoin monet ulottuvuutensa, kuten missä tahansa muuallakin iloineen ja murheineen. Elämäntilanteellisuus on elementtinä aina läsnä ja vaikuttaa meihin kaikkiin. Niin eletty elämä, kuin toiveet tulevasta ovat läsnä myös nykyhetkessä. Vastaajat ovat myös laajalla ikäskaalalla, vaikka ovat kaikki työikäisiä. Tätä muuttujaa ei tässä tutkimuksessa ole huomioitu, lukuun ottamatta lukua 5.1. Tiedonantajien taustatiedot, jossa siinäkin asiasta vain mainitaan. Aikuisiän kehitystehtävät voidaan jakaa kahteen vaiheeseen, varhaiseen aikuisuuteen ja keski-ikään. Varhaisemman vaiheen kehitystehtäviin on kirjattu puolison valinta, oppiminen elämään tämän kanssa, perheen

perustaminen, kotitalouden- ja lasten hoito, työuran aloittaminen, kansallisuusvelvollisuuksien omaksuminen ja samanhenkisen sosiaalisen yhteisön muotoutuminen. Keski-ikä kehitystehtäviin voidaan puolestaan lukea murrosikäisten lasten kasvattaminen onnellisiksi ja vastuuntuntoisiksi aikuisiksi, omien yhteiskunnallisten velvollisuuksien täyttäminen, tyydyttävän työuran luominen ja ylläpito, vapaa-ajan toimintojensa kehittäminen, fysiologisten muutostensa hyväksyminen ja omiin ikääntyviin vanhempiinsa sopeutuminen. (Pulkkinen, L. 1997, 18; Perttula, J. 2001, 5, 33-36). Muun muassa näitä määritelmiä olisi mielenkiintoista verrata tutkimukseni tuloksiin ja peilata perusjoukkoni käsityksiin omasta elämänlaadustaan.

Kokemuksesta tiedän, että toisia meistä jokin vetää Pyhätunturille. Vuosia tilannetta seurattuani olen huomannut, että toiset elämää tunturin juurella kokeilleista eivät palaisi alueelle asumaan suurellakaan rahalla. Mikä erottaa heidät ihmisistä, jotka Pyhätunturille jäävät? Kokemuksia ei sinänsä ole mahdollista mitata, mutta niitä voidaan pitää ihmisten käsityksiä ilmentävänä ja niitä voidaan pyrkiä kuvailemaan. Voidaan myös yrittää saavuttaa tiettyjä yhdenmukaisuuksia tai havaita poikkeamia. Itse olen pyrkinyt ennen kaikkea kuvailemaan tietoon ja vertaamaan tutkimani ryhmän käsityksiä tilanteestaan suomalaisten keskimääräisiin elämänlaadun kokemuksiin.

Alueellisesti Pyhätunturin mahdollisuuksista saatettaisiin saada lisää tietoa ja laajempi kuva, jos tavoitettaisiin myös niitä ihmisiä, jotka ovat joskus alueella elämänsä eläneet, mutta sittemmin matkaansa toisaalle jatkaneet. Myös tämän tutkimuksen kannalta olisi varmasti ollut hedelmällistä tiedustella niiden ihmisten näkemyksiä, jotka eivät koskaan tunteneet aluetta omakseen. Käytännössä noiden vuosien saatossa toisaalle päätyneiden tavoittaminen olisi kuitenkin ollut haastavaa ja tutkimuksessani jäi olemassa olleiden resurssien varassa tyytyminen niihin, jotka ovat ainakin toistaiseksi Pyhätunturille jääneet. Monet muualta tulleista, Pyhällä yhä elämänsä jatkavista, ovat vaihtaneet työpaikkoja,

perustaneet perheitä tai kokeneet työttömyyttä myös alueelle jäätyään ja jääneet kaikesta huolimatta.

Aineiston analysoinnissa olisi voinut tehdä monenlaisia ratkaisuja, mutta pitäydyin alkuperäisessä suunnitelmassani. Sukupuolten väliset erot olisin halunnut vielä selkeämmin esille suhteutettuna vastaajamääriin, jotta vertailu olisi ollut helpompaa myös lukijan näkökulmasta. Alkuperäinen suunnitelmani tämän tutkimuksen suhteen ei kuitenkaan kyselylomaketta laatiessa ollut purkaa tuloksia sukupuolimääräytyneesti, vaan aineisto osoitti tämän vasta analyysi vaiheessa tarpeelliseksi.

Pyhätunturi on tarjonnut sinne muuttaneille paljon ja alueen kehittyessä myös palveluiden saavutettavuus toivon mukaan helpottuu. Yksi konkreettinen alueen asukkaiden elämänlaatua parantamaan pyrkivä toimi voisi olla alueellinen selvitys niistä palveluista, joiden puuttuminen haittaa ihmisten elämää eniten. Tällainen kartoitus ei tietenkään olisi itsessään riittävä toimi, vaan sen tulisi johtaa myös ratkaisukeskeiseen mietintään ja eri toimijoiden ratkaisuhalukkuuteen vallitsevan tilanteen parantamiseksi. Toivon tämän tutkimukseni herättävän mielenkiintoa ja tukevan keskustelua alueellisesta hyvinvoinnista niiden ihmisten keskuudessa, jotka Pyhätunturin alueella elävät ja alueelliseen kehitykseen sekä päätöksentekoon osallistuvat.

Tämän tyyppistä, ihmisten kokonaisvaltaiseen elämänpäiriin asettuvaa tutkimusta ei alueella ole aikaisemmin toteutettu. Ainakin alueen suurimpien yritysten edustajien olisi hyvä olla tietoisia väkensä hyvinvoinnista myös muutoin kun työn piirissä ja siellä toteutettujen työtyytyväisyysmittausten perusteella. Vaikuttaisikin tämän tutkimuksen valossa siltä, että alueelle sitoutettavissa olevat ihmiset eivät elä työlleen tai uralleen ja tämä seikka on merkille pantava. He arvostavat turvallisuutta, rauhaa, vapaa-aikaa, harrastusmahdollisuuksia ja luontoa ympärillään. Pyhätunturi voi tarjota heille mielekkäät puitteet elämästä nauttimiseen. Täytyy kuitenkin muistaa, että tutkimusjoukkoni edustaa lopulta vain murto-osaa alueen asukkaista ja sen yritysten työvoimasta.

Tämä tutkimus on antanut äänen Pyhätunturille muualta muuttaneille työläisille, mutta kuka antaisi äänen muille alueen ihmisille, heille jotka kulkevat alueella töissä pitkienkin matkojen päästä, heille jotka ovat tunturin juurelle syntyneet, heille jotka tulevat sesonki sesongin jälkeen alueelle aina vain uudestaan ja myös heille, joilla on joskus ollut rohkeutta muuttaa alueelle itse yrittäjiksi?

Lähteet

- Aittola, T. & Raiskila, V. 1998. Jälkisanat. Teoksessa Berger, P.L. & Luckmann T. 1998. Todellisuuden soiaalinen rakentuminen. Helsinki: Kirjapaino Oy Like.
- Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.
- Antikainen, A. 1998. Kasvatus, elämäntyyli ja yhteiskunta. Porvoo: WSOY.
- Cummins, R.A. 1997. Teoksessa Brown, I. & Brown R.I. 2003. Quality of life and disability. An approach for community practitioners. London: Jessica Kingsley.
- Creswell, J.W. 2003. Research design. Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. London: Sage.
- Education Resources Information Center – ERIC. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://www.eric.ed.gov/>. (Luettu 20.2.2011).
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Giddens, A. 1995. Elämää jälkitraditionaalisessa yhteiskunnassa. Teoksessa Beck, U; Giddens, A. & Lash, S. Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio. Tampere: Vastapaino.
- Kainulainen, J. 2003. Kaiken keskellä, vai kaikesta sivussa? Sukupolvien elämänlaatu ja identiteetti syrjäisessä maaseutukunnassa 2000-luvun alussa. Kuopio: Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 104. Väitöskirja.
- Kainulainen, S. 1998. Elämän tapahtumat ja elämään tyytyväisyys eri sosiaaliluokissa. Kuopio: Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 62. Väitöskirja.
- Kansaneläkelaitos – Kela. 2009. Standardin 15/2008 kysymykset ja vastaukset. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/%28WWWAllDocsById%29/7A9F4AA294A642C8C22575BB004338B3/\$file/090519%20KYSYMYKSET%20JA%20VASTAUKSET%20STANDARDISTA%20JA%20MITTARUESTA.pdf>. (Luettu 20.2.2011).
- Kapanen, K. & Östermark, J. 2009. Hyväikä-hankkeen asiakkaiden elämänlaatu 15D-mittarilla arvioituna. Lohja: Laurea-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

- Kugelberg, C. 1999. Perceiving motherhood and fatherhood. Swedish working parents with young children. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala studies in cultural anthropology 26.
- Kugelberg, C. 2000. Young adult life without limits. Different discourses around becoming adult among Swedish young people. *Young* 8 (1), 36-53.
- Lake Lapland matkailuportaali. Saatavilla www.muodossa.com: <URL.www.lakelapland.fi>. (Luettu 3.2.2011).
- Luoma, P; Karjalainen, T.P. & Reinikainen, K. 2006. Teoksessa Metsämuuronen, J. (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Marin, M. 2001. Tarkastelukulmia ikään ja ikääntymiseen. Teoksessa Sankari, A. & Jyrkämä, J. (toim.) 2001. Lapsuudesta vanhuuteen. Iän sosiologiaa. Tampere: Vastapaino.
- Metsämuuronen, J. (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Ovaska, E. 2003. Ongelma, idylli vai elämysyhteisö. Pienten kuntien sosiaali- ja terveystalouksien ja sosiaalisen pääoman tarkastelua. Turku: Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 7. Väitöskirja.
- Perttula, J. 2001. Olenko onnellinen? Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pirttijärvi, T. 2008. Matkailutyötä koskevan tilastoinnin kartoitus ja kehittäminen: Esiselvitys. Turismi työnä –hanke. Suomen akatemia.
- Pirttijärvi, T & Hakkarainen, M. 2008. Matkailutyön määrät ja jakaumat. Teoksessa Valkonen, J. & Veijola, S. (toim.) 2008. Töissä tunturissa. Ajatuksia ja kirjoituksia matkailutyöstä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus
- Pulkkinen, L. (toim.) 1997. Lapsesta aikuiseksi. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Pyhätunturi Oy:n lehdistötiedote 5.11.2010. Saatavilla www.muodossa.com: <URL.<http://ski.pyha.fi/etusivu/?id=202>>. (Luettu 3.2.2011).
- Raitanen, M. 2001. Aikuistuminen. uusi vaihe elämässä vai uusi elämä vaiheessa? Teoksessa Sankari, A. & Jyrkämä, J. (toim.) 2001. Lapsuudesta vanhuuteen. Iän sosiologiaa. Tampere: Vastapaino.
- Riihinen, O. 2002. Kyvyt, hyvinvointiteoria ja yhteiskunnalliset jaot. Teoksessa Piirainen, T. & Saari, J. Yhteiskunnalliset jaot. Helsinki: Gaudeamus.

- Stake, R. 2005. The art of case study research: perspectives on practice. Thousand Oaks, CA: Sage
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. 2003. Major issues and controversies in the use of mixed methods in the social and behavioral sciences. Teoksessa Tashakkori, A. & Teddlie, C. (toim.) 2004. Handbook of mixed methods in social & behavioral research. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Uusiautti, S. 2008. Tänään teen elämäni parhaan työn. Työmenestys Vuoden työntekijöiden kertomana. Acta universitatis lapponiensis 138. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. Väitöskirja.
- Vaarama, M; Moisio, P. & Karvonen, S. (toim.) 2010. Suomalaisten hyvinvointi 2010. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisuja. Teema 11. Helsinki: Yliopistopaino
- Valkonen, J. & Veijola, S. (toim.) 2008. Töissä tunturissa. Ajatuksia ja kirjoituksia matkailutyöstä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus
- Veijola, S; Valtonen A; Valkonen J. & co. 2008. Töissä tunturissa: tutkijatulkintoja elämäkertatutkimuksesta. Tutkimusartikkeli teoksessa Valkonen, J. & Veijola, S. (toim.) 2008. Töissä tunturissa. Ajatuksia ja kirjoituksia matkailutyöstä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus
- WHO – The World Health Organization. 2004. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://www.who.int/substance_abuse/research_tools/en/english_whoqol.pdf>. (Luettu 20.2.2011).
- WHO – The World Health Organization. 2011. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://www.who.int/substance_abuse/research_tools/whoqolbrief/en/>. (Luettu 20.2.2011).
- Yleinen suomalainen asiasanasto – YSA. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://www.yso.fi/onki3/fi/overview/ysa>. (Luettu 20.2.2011).
- Yliopistokirjastojen yhteistietokanta – Linda. Saatavilla wwwmuodossa: <URL.http://linda.linneanet.fi/F/?func=find-b-0&CON_LNG=fin&local_base=fin01>. (Luettu 20.2.2011).

Liitteet

LIITE 1. Kyselylomake

MITEN HYVIN SEURAAVAT VÄITTÄMÄT SOPIVAT SINUUN?

- Tulin alunperin Pyhätunturille työskennelläkseni jossain alueen yrityksessä.
Vuosi: _____
- Olen sittemmin asunut alueella ympärivuotisesti, ainakin viimeiset kaksi vuotta.
Nyt yhtäjaksoisesti _____kuusta _____ (vuosiluku).
- Koen itseni ”pyhäläiseksi”.

Mikäli edelliset väittämät sopivat sinuun, olisin erittäin iloinen, jos jaksaisit uhrata hetken ja vastata seuraaviin kysymyksiin.

Teen tieteellistä tutkimusta Lapin yliopiston kasvatustieteellisessä tiedekunnassa. Tutkin elämänlaadun kokemusta Pyhätunturilla niiden ihmisten kokemana, jotka ovat alueelle muualta tulleet ja ainakin toistaiseksi sille tielle jääneet. Tulen käsittelemään vastaukset eettisen ohjeistuksen mukaan pyrkien säilyttämään jokaisen vastaajan yksityisyyden.

Pyrin tutkimuksessani löytämään kaikki, joihin yllä mainitut väittämät sopivat ja olisinkin iloinen, jos vinkkaisit minulle heistä. Samasta syystä olisi tutkimukseni kannalta tärkeää, että vastaisit tähän kyselyyn.

Tutkimuksen tuloksista voi tiedustella tutkijalta. Esitutkimus valmistunee kuluvan kevään aikana.

Kiitos jo valmiiksi!

Jutta Salmela
Lapin Yliopisto / Kasvatustieteiden tiedekunta

KUINKA TÄRKEINÄ ELÄMÄNLAADULLESI PIDÄT SEURAAVIA TEKIJÖITÄ?

Rastita haluamasi vaihtoehto ja täydennä tarvittaessa.

ELÄMÄNLAADUN OSASET	erittäin tärkeä	tärkeä	merkityksetön	täysin merkityksetön
a) työllisyys				
b) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet				
c) ihmissuhteet				
d) toimeentulo				
e) terveys				
f) asumisolot				
g) ammatillinen asema				
	erittäin tärkeä	tärkeä	merkityksetön	täysin merkityksetön
h) turvallisuuden tunne				
i) yhteisöllisyyden kokemus				
j) poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen				
k) perhe-elämä				
l) rakkaus				
m) itsensä kehittäminen				
n) muu, MIKÄ?				

Järjestä edellä mainituista (a-n) kolme mielestäsi tärkeintä osa-alueita sijoittamalla ne tärkeysjärjestyksessä tähän: 1.____ 2.____ 3.____

Seuraavassa esitetään eräitä elämänlaadun osa-alueita parivertailuna. Kumpi on sinulle tärkeämpi?

Alleviivaa kustakin parista sinulle tärkeämpi.

työ / terveys

vapaa-aika / työ

perhe-elämä / terveys

perhe-elämä / vapaa-aika

työ / perhe-elämä

terveys / vapaa-aika

KUINKA KOET ELÄMÄNLAATUSSI TOTEUMAN TÄLLÄ HETKELLÄ?

ELÄMÄNLAADUN OSASET	erittäin hyvä	hyvä	neutraali	huono	todella huono
a) työllisyys					
b) vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet					
c) ihmissuhteet					
d) toimeentulo					
e) terveys					
f) asumisolot					
g) ammatillinen asema					
	erittäin hyvä	hyvä	neutraali	huono	todella huono
h) turvallisuuden tunne					
i) yhteisöllisyyden kokemus					
j) poliittinen toiminta ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen					
k) perhe-elämä					
l) rakkaus					
m) itsensä kehittäminen					
n) muu, KUTEN YLLÄ					

Miltä osin koet elämänlaatusi parantuneen Pyhätunturille tultuasi?

Voit tarvittaessa jatkaa tekstiä kääntöpuolelle.

Miltä osin koet elämänlaatusi heikentyneen Pyhätunturille tultuasi?

Voit tarvittaessa jatkaa tekstiä kääntöpuolelle.

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten sitoutuneisuuttasi Pyhätunturiin?

Rastita vain yksi, kokemustasi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

- vahvasti sitoutunut
- jokseenkin sitoutunut
- jokseenkin sitoutumaton
- muuttamassa toisaalle

KIITOS OSALLISTUMISESTA!

LIITE 2. Elämänlaadun parantuneiden ja huonontuneiden komponenttien teemoittelu ja vastausten jakautuminen sukupuolittain

ELÄMÄNLAATU PARANTUNUT			
NAISET			
TEEMAT		KOOTTU MAININNOISTA KUTEN	
1.	rauhallisuus ja kiireettömyys	8	<ul style="list-style-type: none"> • ”yleinen rauhallisuus lisääntynyt” • ”paikan rauhallisuus: koko, ympäristö > ei ruuhkia” • ”turha kiire ja stressi ovat unohtuneet” • ”koko ajan ei tarvitse olla tekemässä jotain vaan elämä on rauhoittunut” • ”elämä tarjonnut vaihtoehdon hektisyyteen” • ”pidän hiljaisuudesta”
2.	luonto ja puhdas ilma	7	<ul style="list-style-type: none"> • ”luonnossa liikkumisen helppous kun kaikki on lähellä” • ”luonto ja sen tuomat mahdollisuudet: patikointi, marjojen poiminta, pyöräily, puhdas ilma, eläimet ja yleensäkin ulkoilu” • ”luonto on lähellä ja siellä mieli lepää” • ”pidän luonnon kauneudesta” • ”luonnossa liikkuminen on helppoa (kotiovelta kansallispuistoon)”
3.	vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet	7	<ul style="list-style-type: none"> • ”luonnossa liikkumisen ja olemisen helppous kun kaikki on lähellä” • ”luonto ja sen tuomat mahdollisuudet: patikointi, marjojen poiminta, pyöräily, puhdas ilma, eläimet ja yleensäkin ulkoilu” • ”vapaa-ajan vietto mahdollisuudet hyvät (ulkoilumaastot, laskettelu yms.)” • ”enemmän aikaa liikkumiseen kun kaikki on lähellä” • ”olen saanut uusia harrastuksia” • ”saan harrastaa minulle tärkeitä harrastuksia” • ”elämänlaatu täällä parempi vapaa-ajan harrastusten myötä”
4.	yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja turvallisuus	7	<ul style="list-style-type: none"> • ”myös yhteisöllisyyden tunne lisää elämänlaatua ja se on tärkeämpää kuin esim. uralla eteneminen tai perheen perustaminen” • ”olen löytänyt uusia ystäviä, joiden kanssa jakaa ilot ja surut” • ”yhteisöllisyys on mahtava juttu, vaikka onkin perhettä” • ”pienen alueen yhteisöllisyys ja ihmisten tapaamisen helppous on ihanaa” • ”paikka on pieni suuri keskus, joka luo mahd. voimakkaampaan yhteisöllisyyden tunteeseen, paikan pienuus tuo myöskin turvallisuutta”

5.	perhe-elämä ja parisuhde	7	<ul style="list-style-type: none"> • "olen löytänyt elämäni miehen" • "lapset antavat osansa" • "olen saanut oman perheen" • "parisuhde on syventynyt"
6.	Työ ja toimeentulo	6	<ul style="list-style-type: none"> • "vakituinen työ > vakituinen toimeentulo" • "työn kautta olen oppinut paljon uusia asioita ja kehittynyt ammatissani" • "töiden ilmapiiri huomattavasti aikaisempaa parempi" • "ei tarvitse taistella niin paljoa kiukkuisten asiakkaiden kanssa" • "olen oppinut että vähemmälläkin pärjää ja se tekee onnelliseksi"
7.	itsensä kehittäminen, kasvu ja itsenäistyminen	3	<ul style="list-style-type: none"> • "olen saanut uusia kokemuksia... 'avuton kaupunkilaistyttö' on kadonnut" • "osaa arvostaa asioita eri tavalla kuin ennen" • "itsenäistyminen, oppinut arvostamaan asioita, joita ei ennen osannut/ ymmärtänyt arvostaa"
8.	asuminen	2	<ul style="list-style-type: none"> • "olen saanut oman talon"
Mainintoja yhteensä:		47	
ELÄMÄNLAATU PARANTUNUT			
MIEHET			
TEEMAT		KOOTTU MAININNOISTA KUTEN	
1.	vapaa-aika ja harrastus mahdollisuudet	12	<ul style="list-style-type: none"> • "ulkoilu maistuu ja mukavaa tekemistä" • "työn ja harrastusten tasapaino on parantunut huomattavasti" • "harrastuksesta on saanut työn" • "vapaa-ajan harrastus mahdollisuudet parantuneet" • "talvilajien harrastusmahdollisuudet" • "harrastus mahdollisuudet oven ulkopuolella" • "Pyhällä on ollut mahdollisuus uusiin juttuihin ja harrastuksiin" • "elämä muuttunut aktiivisemmaksi" • "harrastusmahdollisuudet ovat parantuneet merkittävästi" • "luonto lähellä, kalastaja paikka"
2.	työ ja toimeentulo	9	<ul style="list-style-type: none"> • "kiertolaiselämän loppuminen pysyvän asunnon ja työpaikan myötä" • "kuukausipalkka ja mielenkiintoinen työ" • "työn ja harrastusten tasapaino on parantunut huomattavasti" • "harrastuksesta on saanut työn" • "ravintola-ala Pyhällä mukavampaa; ihmiset yleisesti ottaen iloisia (lomalla)" • "turhia kuluja on helppo karsia..." • "työkokemus on karttunut" • "työmotivaatio on parantunut"
3.	rauhallisuus ja kiireettömyys	9	<ul style="list-style-type: none"> • "elämän rytmi on rauhoittunut" • "kiire on pois" • "elämän tasaantuminen"

			<ul style="list-style-type: none"> • "Helsingin hektisyydestä Pyhän rauhaan iso asia" • "mielen rauhaa" • "ei tarvitse höntyillä" • "kiire loppunut, rauhallinen mieli"
4.	luonto	4	<ul style="list-style-type: none"> • "täällä on tilaa ja puhdasta luontoa mistä voi nauttia" • "kesällä luonnossa kulkeminen" • "luonto on lähellä"
5.	yhteisöllisyys, sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja turvallisuus	3	<ul style="list-style-type: none"> • "hyviä uusia ystävyksiä" • "uusi ystäväpiiri"
6.	perhe-elämä ja parisuhde	3	<ul style="list-style-type: none"> • "parisuhde voi Pyhällä hyvin" • "parisuhteen aloittaminen" • "perheelle Pyhällä enemmän aikaa"
7.	asuminen	3	<ul style="list-style-type: none"> • "kiertolaiselämän loppuminen pysyvän asunnon ja työpaikan myötä" • "mukava asunto" • "ei enää kaupunkiasumista"
8.	hyvä/ positiivinen ilmapiiri	2	<ul style="list-style-type: none"> • "ilmapiiri ollut yleensä hyvä Pyhällä, joka tuo positiivisuutta elämään negatiivisuuden ja kateellisuuden sijasta" • "mukava ilmapiiri"
9.	terveys ja fyysinen kunto	2	<ul style="list-style-type: none"> • "fyysinen kunto"
10.	ei muutosta parempaan	1	
	Mainintoja yhteensä:	47	

ELÄMÄNLAATU HUONOTUNUT

NAISET

TEEMAT		KOOTTU MAININNOISTA KUTEN	
1.	palvelut kaukana ja tarjonta heikkoa	6	<ul style="list-style-type: none"> • "hankala hankkia jotain tiettyjä asioita, kuten luomuruokaa, luonnonkosmetiikkaa jne." • "palveluiden niukkuus haittaa harrasteita ja vapaa-ajan viettoa kuten elokuvateatteri, kaupat, urheiluhallit jne." • "ruokakauppojen valikoiman suppeus haittaa ruuanlaittoa ja välillä myös ruuan laatu kärsii tämän vuoksi" • "totuttujen palvelutasojen puute esim. terveyspalveluiden käyttö hankalaa (pitkän matkan päässä)...ilman autoa aika mahdoton tulla toimeen > kaikki on niin 'kaukana'" • "pitkät välimatkat sekä opiskelumahdollisuuksien vähäisyys alanvaihtoa ajatellen" • "puuttuu kaupungin tarjoamat mahdollisuudet touhuta ja harrastaa... mutta löytyy täältä muunlaista tekemistä"
2.	työ ja toimeentulo	4	<ul style="list-style-type: none"> • "työtehtävät ja palkkaus voisivat olla paremmat... merkityksellinen työ toisi lisää elämään, mutta jos kaikkea ei voi saada, niin siitä luovun ensimmäiseksi" • "istumatyö ei ole pidemmän päälle hyväksi terveydelle" • "ei vakituista työtä"

3.	sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja vanhat ystävät/ perhe muualla	4	<ul style="list-style-type: none"> ”osittain perhe-elämä” ”kaverit jäivät muualle” ”sosiaaliset verkostot” ”ajoittain on ikävä omaa perhettä ja ystäviä, mutta onneksi junat ja autot kulkee”
4.	hiljaiset ajat	1	<ul style="list-style-type: none"> ”hiljaisina aikoina kaipaen joskus kaupungin hälinää hetkellisesti”
5.	vapaa-aikaa ei tarpeeksi	1	<ul style="list-style-type: none"> ”vapaa-aika on vähentynyt vakituisen työn myötä ja koen että en ehdi harrastaa kaikkea mitä haluaisin...”
6.	ei muutosta huonompaan	2	
	Mainintoja yhteensä:	16	
ELÄMÄNLAATU HUONONTUNUT			
MIEHET			
TEEMAT		KOOTTU MAININNOISTA KUTEN	
1.	palvelut kaukana ja tarjonta heikkoa	8	<ul style="list-style-type: none"> ”kulttuuri ja urheilupalvelut kaukana” ”sosiaaliset suhteet, vähemmän kavereita” ”teatteri ym. kaupungin palvelut on kaukana” ”vähemmän liikkeitä, kallis ruokakauppa” ”kesäharraste mahdollisuuksien vähyys ja kulttuurin vähäiset esiintymät” ”ulkomaan matkailun (’vaikeus’=) kalleus” ”kunnan ruokakauppaa kaipaa, toki Kemijärveltä löytyy parempi mutta 45km”
2.	sosiaaliset suhteet/ -verkostot ja vanhat ystävät/ perhe muualla	4	<ul style="list-style-type: none"> ”sosiaalinen elämä tietyllä tapaa rajoittuneempaa” ”perhettä ja sukulaisia näkee harvemmin” ”vaha ystäväpiiri kaukana”
3.	asumisolot	1	<ul style="list-style-type: none"> ”asuinolot ovat huonommat nyt kuin aiemmin”
4.	ei muutosta huonompaan	8	
	Mainintoja yhteensä:	13	